

## NOORTEAGENTUURI 2018. AASTA TEGEVUSARUANNE

Noorteagentuuri põhitegevuste tulemused võib kokku võtta järgmiste näitajate abil:

### Programm "Erasmus+" noortevaldkonnas

- **2018. aastal Erasmus+ noortevaldkonnas toetatud projektides osaleb kokku 6010 noort ja noorsootöötajat (eelmise aastaga võrreldes on osalejate arv kasvanud 16,7%). Eestis eraldasime noortevaldkonna projektidele toetusi 2 888 545 miljoni euro ulatuses.**
- **Korraldasime programmi Erasmus+: Euroopa Noored raames 9 rahvusvahelist õpisündmust Eestis (võrdluseks: 2017. aastal - 4), millel osales kokku 259 inimest (sh 33 Eestist); ning 11 õpisündmust kohalikul tasandil, kus osales kokku 120 õppijat (Eestist).**
- Erasmus+ vabatahtliku teenistuse **koolitusi korraldati 20 ning neis osales kokku 335 vabatahtlikku või EVT organisatsioonide esindajat.**
- **Toetasime 115 noorsootöötaja osalemist programmi Erasmus+ ja Euroopa Solidaarsuskorpuse noortevaldkonna õpirändes** soodustades seeläbi nende professionaalset arengut, kuulumist rahvusvahelistesse võrgustikesse ja tulevaste rahvusvaheliste noortevaldkonna projektide teket ja kvaliteeti.

### Programm "Euroopa solidaarsuskorpus"

- 2018. aasta oktoobris viisime läbi esimese Euroopa solidaarsuskorpuse taotlusvooru, mille raames **esitati kokku 43 taotlust. Neist toetati 41 taotlust: kogusummas 415 301 eurot** ning otsustati sõlmida taotlenud organisatsioonidega vabatahtliku teenistuse partnerluse raamalepingud indikatiivses summas **2 096 000 eurot.**
- **Täna tegutseb Eesti viieteistkümnes maakonnas 159 akrediteeritud ESK kvaliteedimärgisega organisatsiooni.** Kõige rohkem on esindatud Harju, Ida-Viru ja Tartu maakond. Kõige levinumad valdkonnad vabatahtlike kaasamiseks Eestis on haridus (36%), noorsootöö (33%), sotsiaaltöö (17%), kultuur (5%) ning vähemal määral ka kultuur (3%) ja sport (1%).

### Programmi Erasmus+ Rahvusvaheline Noorte Osaluse ja Info SALTO Ressursikeskus

- 2018. alustas esmakordselt Eestis tööd SALTO keskus, mis keskendub noorte osalusele ja infole (fookuses kriitiline mõtlemine, meedia- ja infokirjaoskus, paremini töötavad kommunikatsioonivõrgustikud ja lõime regulaarse koostöö mitmete institutsioonide ja organisatsioonidega)
- **panime SALTO PI kompetentsi laiendamiseks kokku noorte osaluse ekspertide rahvusvahelise võrgustiku (Think Tank on Youth Participation),**
- **korraldasime Tallinnas rahvusvahelise noorte e-osaluse seminar, mis tõi Eestisse 72 noorte e-osaluse valdkonna eksperti ning tarkvaraarendajat 30st riigist.**
- **korraldasime Ateenas, Kreekas Erasmus+ noorte agentuuride kommunikatsioonitöötajatele koolituse**
- **korraldasime Brüsselis koostöös Euroopa Noorteforumiga seminar 15 organisatsioonile, kes kavandavad tegevusi ja kampaaniaid, mis on suunatud noorte aktiveerimisele osalemaks Euroopa Parlamendi valimistel 2019**
- **korraldasime Berliinis meedia- ja infokirjaoskuse teemalise õppevisiidi Euroopa noortevaldkonna spetsialistidele.**

### Programm "Noortekohtumised"

- **Toetasime 1637 noore osalemist programmis "Noortekohtumised", suurendades seeläbi Eestis elavate erineva emakeelega noorte ühistegevusi ja teineteisemõistmist**
- **Viisime läbi üle-Eestilise Noortekohtumise Jõhvis, mis tõi kokku ligi 150 projektitegijat.**

### ESF tegevus "Noorsootõtajate koolituste arendamine"

- *Korraldasime uute projektide tekkele, noorsootöö kvaliteedile ja noorsootõtajate ning koolitajate pädevuste arengule suunatud **koolitusi 1475 osalejale**. Lisaks noortevaldkonna täiendkoolituse korraldamisele ja arendamisele, panustasime ka noorsootöölase tasemeõppe kvaliteeti ja õppekavade arendusse*
- *Andsime välja noortevaldkonna **ajakirja MIHUS**, mis toetas hoolivuse ja eneseteadlikkuse, noorsootöö kutseala ja noortepoliitika käsitlemist noortevaldkonnas tegutsevate praktikute ja otsustajate seas*

### Projekt "Hooliv klass"

- *Viisime ellu **projekti "Hooliv klass" üheksas Eesti üldhariduskoolis (10 klassis)**, mille eesmärgiks on suurendada noorte sotsiaalseid oskusi ja hoolivust teiste õpilastega suhtlemisel. Projektis osalesid üldhariduskoolide 6-7. klassi õpilased (196) ja nende õpetajad, huvijuhid ja koolide noorsootöö partnerid (29).*

Kõigest tuleb lähemalt juttu järgnevas tegevusaruandes.

## **I. ERASMUS+ ELLUVIIMINE NOORTEVALDKONNAS**

**Erasmus+** kolme noortevaldkonna taotlustähtaja raames **esitati 2018. aastal kokku 276 taotlust, millest toetati 102 taotlust kogumaksumusega 2 888 545 eurot**. Kokku toetati 37% taotletud projektidest (toetatud summa moodustab 37% taotletud summast). **Taotlusi esitati ja toetati 13 Eesti maakonnast (enim Harjumaalt, Tartumaalt, Pärnumaalt ja Ida-Virumaalt).**

Eesti agentuuri poolt 2018.a. toetatud projektides osaleb 4983 noort ja noorsootõtajat. Osalevatest noortest 31,3% on vähemate võimalustega (sh erivajadustega).

### **1.1. Rahvusvahelised noortevahetused**

<b>Esitatud taotlused:</b>	136
<b>Toetuskõlblikud taotlused:</b>	131
sh koostöös partnerriikidega (ELi naabruspiirkonna riikidega)	43
<b>Toetatud projekte:</b>	<b>46</b>
sh koostöös partnerriikidega (ELi naabruspiirkonna riikidega)	11
Vähemate võimalustega noori toetatud projektides	585

<b>Eraldatud toetused eurodes</b>	<b>938 472,70 €</b>
-----------------------------------	---------------------

Aastal 2018 laekus noortevahetuste projektitaotlusi 11-st maakonnast. Taotlusi ei esitatud Jõgevamaalt, Põlvamaalt, Lääne-Virumaalt ja Valgamaalt. Kõige rohkem taotlusi esitati Harjumaalt (47), Tartumaalt (34) ja Ida-Virumaalt (32). Võrreldes eelmise aastaga kasvas Ida-Virumaalt, Tartumaalt ja Saaremaalt esitatud taotluste arv. Positiivne on see, et abikõlblike projektide arv suurenes: 92%-st aastal 2017 96% le aastal 2018.

20% taotlustest (26/131) esitati esmataotlejate poolt, mis on jätkuvalt positiivne näitaja. Kõige rohkem käsitletud teemad olid noorte osalus, loovus ja kultuur, tervis ja heaolu, kaasatus ning kultuuridevaheline õppimine. Oluline on välja tuua, et võrreldes eelmise aastaga esitati 18% rohkem projekte, samas toetati 10% vähem, sest eelarve on piiratud. Kuigi projektide kvaliteet on enamuses hea või väga hea saame esitatud projektidest rahastada vaid 30%.

Selleks, et tõsta rahvusvaheliste noorteprojektide arvu ja kvaliteeti ning aidata noortel jõuda ideest projektini toimusid SANA noortekoolitused „Ideest Projektini“. Antud koolituse formaat on ennast tõestanuna jäänud samaks nagu ka eelmisel aastal (praktiline lähenemine, kaasavad õppemeetodid, kiire tempo, kohapealne nõustamine ja tugi). Noored üle Eesti tulevad noorsootõtaja/ liidri/ õpetajaga väikestes gruppides koolitusele, et üheskoos oma algusjärgus või pooleliolevaid projekteid arendada või hoopis uusi projekteid välja töötada. Sel aastal toimus kaks koolitust paralleelselt: üks eesti ja teine vene keeles. Seevastu aprilli eestikeelne koolitus jäi ära, kuna koolitusele ei registreerunud piisavalt osalejaid. Nägime, et venekeelse koolituse käivitamine on ennast tõestanud, kuna vene keelt kõnelevate taotlejate arv programmis on suurenenud. Aastal 2018 toimus 4 koolitust, kus osales kokku 179 inimest. Keskmine koolitusgrupi suurus on 40-50 inimest. Taotlejate toetamiseks ning projektitaotluste kvaliteedi tõstmiseks jätkasime eeltähtaja süsteemiga (kokku laekus 44 eeltaotlust), millest 23 taotlust ehk 52% on noortevahetuse projektid, mis on 19% rohkem kui aastal 2017. Projekti eeltähtaja nõustamisvõimaluse kasutuse tõusu toetasid kommunikatsioonitegevused. Eeltähtaja efektiivsus on selge, sest 62% eeltähtajaks esitatud noortevahetusprojektidest, mis ka hiljem programmi tähtajaks esitatakse, on saanud toetuse. Nendele taotlejatele, kelle projekti ei ole madala kvaliteedi tõttu toetatud, pakume nõustamist ja koolitusvõimalusi. Projektitegijate toetamiseks toimusid ka CheckUp koolituskohtumised toetusesaanutega.

Aastal 2017 käivitasime pilootprojekt „Projektiõpe koolidesse“, mille eesmärk on integreerida projektijuhtimise aine vabaainena üldhariduskooli õppekavasse. Pilootprojektis kavatses esialgu osaleda 15 kooli (igast maakonnast), kuid projekti käigus kahanes osalevate koolide arv üheksale. Valmisid nii ainekava kui ka käsiraamat. Antud pilootprojekti abil soovime mõjutada muuhulgas Erasmus+ taotluste ja esmataotlejate arvu kasvu. Aastal 2018 toimus viimane seminar õpetajatele, kus tutvustati käsiraamatu lõppversiooni. Pilootprojektis osalenud Sütevaka gümnaasiumi noored esitasid 2018 aprilli tähtajaks projekti ning said rahastuse. Projekt viidi noorte poolt väga kvaliteetselt ellu. Selline edulugu näitab pilootprojekti tulemuslikkust. Planeerime projektiga jätkata nii üldhariduskooli kui ka kutsekoole kaasates, eesmärgiga integreerida nende õppekavasse rahvusvahelise projektiõppe valikaine.

## 1.2. Noorsootõtajate õpiränne

<b>Esitatud taotlused:</b>	<b>76</b>
<b>Toetuskõlblikud taotlused:</b>	<b>73</b>
sh koostöös partnerriikidega (ELi naabruspiirkonna riikidega)	29
<b>Toetatud projekte</b>	<b>18</b>
sh koostöös partnerriikidega (ELi naabruspiirkonna riikidega)	7
Vähemate võimalustega osalejaid toetatud projektides	111

<b>Eraldatud toetused eurodes</b>	<b>377 246 €</b>
-----------------------------------	------------------

Aastal 2018 laekus noorsootõtajate õpirände projektitaotlusi 9-st maakonnast. Projektitaotlusi ei laekunud Jõgevamaalt, Järvamaalt, Läänemaalt, Lääne-Virumaalt, Põlvamaalt ja Valgamaalt. Eelmise aastaga võrreldes tuli seekord taotlus ka Raplamaalt ja taotlusi ei esitatud Põlvamaalt. Kõige enam laekus taotluseid Harjumaalt (38), Tartumaalt (15) ja Pärnumaalt (10), mis on sarnane eelneva aastaga.

9% taotlustest esitati esmataotlejate poolt. Noorsootõtajate õpirände puhul on esmataotlejaid vähem ning see on antud tegevustüübile omane, kuid sellegipoolest on tegemist negatiivse näitajaga. Uute taotlejate saamiseks viidi 2018. aastal läbi tugitegevusi Raplas ja Haapsalus, kuid selle tulemusena ei saadud antud alaprogrammi ühtegi uut taotlejat. Kõige enam käsitletud noorsootõtajate õpirändeprojektide teemad olid noored (noorte osalus, noorsootõõ, noortepoliitika), uuenduslike õppekavade/õppemeetodite/kursuste väljatõõtamine ja kaasamine.

Taotlejate toetamiseks oleme jätkanud eeltõtjaja süsteemiga. 2018. aastal laekus eeltõtjajaks 12 noorsootõtajate õpirände projekti. Nendest esitati tõtjajaks 5 projektitaotlust ning rahastuse sai 2 projekti (kõigi kolme projekti puhul, mis rahastust ei saanud esitati projekt ilma nõustajate tagasisidet arvestamata). Üks rahastuse saanud projektidest oli üle pika aja väga kõrge punktisummaga projekt, mis keskendus sotsiaalse kaasamise teemale ning arenes välja agentuuridevahelise strateegilise partnerlusprojekti raames.

Toetusesaajate nõustamiseks on iga taotlusvooru lõpus toimunud CheckUp koolitused. Suures osas on need toimunud kas Skype teel või individuaalsete kohtumistena. Kohtumised on eelkõige mõeldud selleks, et rääkida toetuslepingut puudutavatest aspektidest ning projekti kvaliteedi tõstmise võimalustest.

Nõustatud on ka neid, kes ei ole toetust saanud, et aidata neil projektitaotluste kvaliteeti parandada järgmisteks voorudeks. Antud võimalust kasutab siiski vaid väike osa taotlejatest.

Samuti viidi läbi kaks noorsootõtajate õpirände ja strateegilise koostõõ projektide koolitust (NÕSK), milles sel aastal osales 16 ja sügisel 15 osalejat. Rahvusvahelistest koolitustest toimus koolitus TicTac (noorsootõtajate õpirände kvaliteedi aspektidele keskenduv koolitus), kuhu saatsime sel korral kaks osalejat.

### 1.3. Erasmus+ vabatahtlik teenistus

Esitatud projekte	37
Teenistuste arv projektides	163
Toetatud projekte	25
Teenistuste arv toetatud projektides	127
sh saatvad teenistused	6
sh vastuvõtvd teenistused	121
Vähemate võimalustega osalejaid toetatud projektides	17
<b>Eraldatud toetused eurodes</b>	<b>898 654,60</b>

2018. a esitati Erasmus+ vabatahtlikus teenistuses 37 taotlust, mis sisaldasid ühtekokku 163 teenistust. Arvestades, et see on vaid kahe taotlusvooru tulemus, on projektide ja teenistuste arv rahuldav (2017. aastal esitati 43 projekti ja 217 teenistust). Kui arvestada need tulemused kokku Solidaarsuskorpuse programmi raames oktoobri tõtjajaks laekunud vabatahtliku teenistuse projektidega (ESC11 ja ESC13), saame tulemuseks 46 projekti ja 225 teenistust, mis on vastavalt 6% ja 5% parem tulemus, kui 2017. aastal. On positiivne, et vaatamata

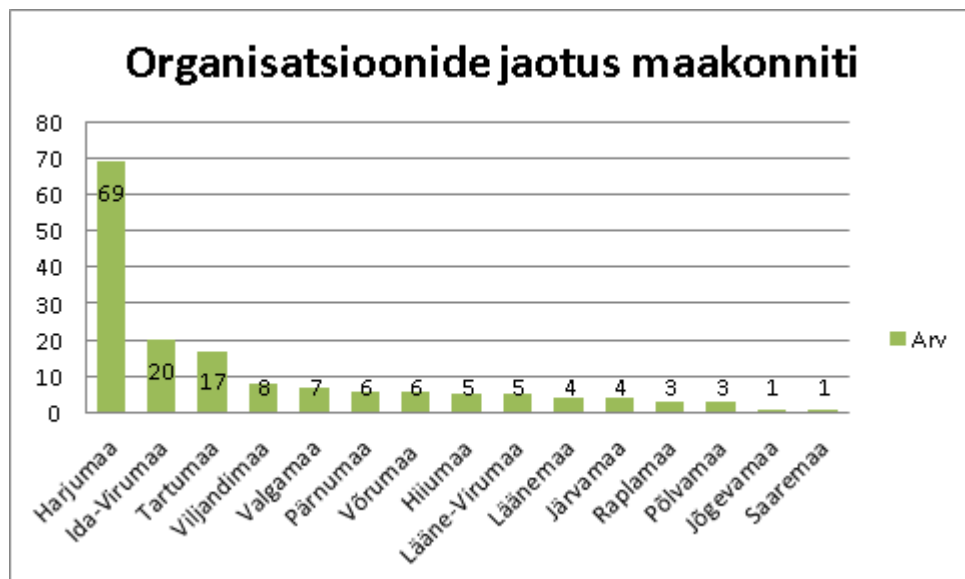
üleminekule ühelt programmi teisele ja sellega kaasnenud muudatustele ei ole kahanenud organisatsioonide soov vabatahtlike oma töösse kaasata.

Esitatud projektidest toetati 25, milles sisaldus ühtekokku 127 teenistust (millele lisandub Solidaarsuskorpuse raames rahastatud 9 projekti ja 62 teenistust). Seega jääb toetatud projektide ja teenistuste arv kokkuvõttes väiksemaks kui eelmisel aastal, kui toetati 42 projekti ja 215 teenistust. Üheks peamiseks põhjuseks toetatud projektide arvu vähenemisel võib pidada Euroopa Solidaarsuskorpuse programmi käivitumise aja ebaselgust ja eelarve jaotust kolme tähtaja vahel, mistõttu jäid aprillikuu tähtajal ligikaudu pooled taotlused ja teenistused toetuseta, kuigi tavapärased on tegemist teenistuste algusaja suhtes kõige sobivama ja populaarsema tähtajaga. Nii suur erinevus taotletud ja toetatud projektide vahel aasta lõikes oli Eestis esmakordne.

Jätkub trend esitada noorteagentuurile peamiselt Eestis vastuvõetavate teenistuste projekte ja valdav osa saatvatest projektidest rahastatakse teiste agentuuride poolt. Esmataotlejate osakaal 2018. aastal oli tagasihoidlik (3 organisatsiooni 37st), seevastu on suurenenud koordineerivate organisatsioonide roll ja osakaal taotluste esitamisel ja uute taotlejate toetamisel. Koordineerivate organisatsioonide tugi on oluline ja lähiaastatel tuleks sellist koostööd ESK organisatsioonide vahel veelgi tugevdada, et vabatahtlike vastuvõtmine ei jääks paberimajanduse taha. Samal ajal on oluline pöörata tähelepanu uute teenistuskohdade arvule. 2018. aastal esitatud Erasmus+ projektides võtsid esmakordselt vabatahtliku vastu 14 organisatsiooni (2017. aastal 26 organisatsiooni) ehk 16% kõigist vastuvõetavatest organisatsioonidest. Seejuures tuleb täheldada, et Euroopa solidaarsuskorpuse taotlusvooru tulemusi ei saa sellesse statistikasse juurde arvestada, kuivõrd taotluse tasandil partnereid ei täpsustata ja täpsed teenistuskohad selguvad alles hilisemas faasis.

2018. aastal esitati 14 vähemate võimalustega noori kaasavat projekti 37st (38%) ja rahastatud projektides plaanitakse vähemate võimalustega noori kaasata kaheksas (32%). Erasmus+ ja Euroopa solidaarsuskorpuse programmis esitatud vabatahtliku teenistuse projektides toetati kokku 32 vähemate võimalustega noore teenistust, mis teeb 25% kõigist toetatud teenistustest (2017 38%). Seega taotluste tasandil on sotsiaalse kaasatuse vajalikkust küll teadvustatud, aga vastavaid teenistuskohi on tavateenistustega võrreldes loodud siiski vähem kui eelmisel aastal. Seega tuleb kaasatuse valdkonnas veel tööd teha, et kaasamine poleks vaid näiline, vaid üha rohkem vähemate võimalustega noori saaks võimaluse teenistuses osaleda.

2018. aastal esitati akrediteeringu taotlus 29 organisatsiooni poolt ja kvaliteedimärgise taotlus 15 organisatsiooni poolt, seega kahe programmi peale kokku 44 avaldust. Sellele lisaks esitati 10 täiendusavaldust, millega loodi vabatahtlikele uusi teenistuskohi juurde. Kokkuvõttes on teenistuskohdade arvu kasv kooskõlas eelmise aasta tulemusega (2017. aastal 50 akrediteerimisavaldust ja 2 täiendusavaldust). 2018. aasta lõpu seisuga on Eestis kokku 159 akrediteeritud (või kvaliteedimärgisega) organisatsiooni. Maakondade jaotus on näha allpool oleval graafikul. Jätkuvalt on kõige rohkem esindatud Harju, Ida-Viru ja Tartu maakond, samas kui Jõgevamaal ja Saaremaal tuleb organisatsioonide arvukuse tõstmiseks jätkuvalt tööd teha. Kõige levinumad valdkonnad vabatahtlike kaasamiseks Eestis on haridus (36%), noorsootöö (33%), sotsiaaltöö (17%), kultuur (5%) ning vähemal määral ka kultuur (3%) ja sport (1%).



Olulisemaks rahvusvaheliseks koolitustegevuseks 2018. aastal võib pidada Haapsalu lähedal toimunud koolitust „UPS and DOWNS – supporting emotional wellbeing of volunteers“, mille raames said vabatahtlikke kaasavad organisatsioonid parema ülevaate võimalikest vaimsetest terviseprobleemidest, mis võivad vabatahtlikke teenistuse vältel puudutada ning kuidas neid organisatsiooni vaatepunktist ennetada. Positiivseks kujunes ka koostöökogemus Sloveenia agentuuriga, mille raames korraldati Sloveenias esimene Euroopa Solidaarsuskorpuse rahastusel põhinev rahvusvaheline konverents „Key to Inclusion: European Solidarity Corps“, millest võttis osa 4 Eesti organisatsioonide esindajat, kes õppisid paremini tundma Euroopa Solidaarsuskorpuse programmi ja kuidas seda vähemate võimalustega noorte kaasamiseks parimal viisil kasutada. Kohaliku tasandi koolitustest moodustasid olulisema osa „Step in Solidaarsuskorpus“ koolituspäevad, mida korraldasime aasta jooksul kokku neli (18.05, 7.11, 16.11 ja 12.12) ja neist ühe esmakordselt vene keeles Sillamäel, et kaasata programmi ka rohkem vene töökeelega organisatsioone. Seda tüüpi koolitustest võttis kokku osa 36 eri organisatsioonide esindajat. Alates 2018. aasta sügisest Euroopa Solidaarsuskorpuse käivitamiseks elluviidud tegevuste kohta on pikemalt kirjas vastavas peatükis allpool.

Vabatahtliku teenistuse vabatahtlike ja organisatsioonide koolitusi viidi ellu vastavalt vabatahtlike arvule toetatud projektides ja nende teenistusperioodidele:

2018. aastal toimunud	Koolitusi	Osalejaid
Ettevalmistav koolitus	3	24
Saabumisjärgne koolitus	6	115
Vaheanalüüsi kohtumine	8	119
Vabatahtlike analüüsikohtumine	1	20
Organisatsioonide analüüsikohtumine	1	29
Organisatsioonide Check up koolitus	1	28
	20	335

#### 1.4 Strateegiline koostöö noortevaldkonnas

<b>Esitatud taotlusi kokku</b>	<b>18</b>
sh strateegilise koostöö projekte	15
sh rahvusvahelisi noortealgatusi	3

<b>Toetatud projekte kokku</b>	<b>7 (39%)</b>
sh strateegilise koostöö projekte	6
sh rahvusvahelisi noortealgatusi	1
<b>Eraldatud toetussumma eurodes</b>	<b>488 388€</b>

Võrreldes eelmise aastaga on esitatud taotluste koguarv antud võtmetegevuses vähenenud ühe projekti võrra. Aastal 2018 noortealgatus projektide osakaal on märgatavalt langenud, kuna suurem rõhk oli osalusprojektide tutvustamisel ja ESK kohalike solidaarsusprojektide populariseerimisel. Osalusprojektide esile tõstmine oli vajalik nii Eestis kui ka Euroopas teema aktualiseerumise tõttu ning eriti oluline Eestis ühinenud omavalitsustes noorte kaasamisele suurema tähelepanu osutamiseks. Lisaks on SALTO Noorte Osaluse ja Info Keskuse SANAs tegutsemine mõjutanud võimekamaid organisatsioone esitama just osalusprojekte ja mitte noortealgatusi. Positiivse tendentsina tasub välja tuua, et noortevaldkonna strateegilise koostöö projektide arv on oluliselt tõusnud. Aastal 2017 esitati 10 strateegilise koostöö projektitaotlust ning aastal 2018 see arv kasvas 15 taotluseni, mis tähendab et tõus oli 33% võrreldes eelneva aastaga.

Kõikidest KA2 sissetulnud projektidest rahastati siiski vaid 39%. Esitatud taotluste keskmine punktiskoor on 66, mis on võrreldes eelmise aastaga küll tõusnud, kuid mitte oluliselt. KA2 strateegiliste koostööprojektide madal punktiskoor tuleneb sellest, et taotlejad ei ole arvestanud eeltähtajal saadud tagasisidega või korduvisitajad pole arvestanud eksperthinnangus toodud ettepanekutega.

Noortealgatuste puhul on väljakutseks ühiskondliku dimensiooni ja jätkusuutlikkuse ebapiisav läbimõeldus. Üle poolte taotlejate on mittetulundusühingud ja sihtasutused (66,67%), millele järgnevad ülikoolid (11,11%) ja muud avalik-õiguslikud asutused (22,22%). Noortegrupid ei ole sel aastal antud tegevustüübis esitanud ühtegi projekti ning võib järeldada, et taotlemise ja projekti elluviimise protsess selles tegevustüübis on noortegruppide jaoks liiga keeruline mistõttu eelistatakse taotlusi esitada juriidiliste isikute kaudu. Taotlusi esitati kõige rohkem Harjumaalt (44%), Ida-Virumaalt (22%) ja Tartumaalt (17%). Tasub kaaluda tulevikus viia tugitegevused piirkondadesse, kust hetkeseisuga projekte on tulnud vähem/ei ole üldse tulnud, et meie pakutavatest võimalustest oldaks rohkem teadlikud.

Jätakuvalt pakume toetus- ja koolitustegevusi, mis on suunatud taotlejatele ja projekti elluvijatele (sh nõustamine, eeltähtaeg, Ideest projektini koolitused, NÕSK ja Erasmus+, Check up jne). Samuti jätkub E+ agentuuridevaheline rahvusvaheline strateegiline partnerlusprojekt "Europe Goes Local", mis toetab kohalikku noorsootööd. Siiani toimunud tegevuste tulemusena on osalevatel KOV-idel kujunenud konkreetsete projektiideed ning aastaks 2019 on planeeritud õppevisiidid Islandile ja Sloveeniasse.

## 1.5 Noorte osalusprojektid

<b>Esitatud taotlusi kokku</b>	<b>11</b>
sh kohalikud osalusprojektid	7
sh rahvusvahelised osalusprojektid	4
<b>Toetatud projekte kokku</b>	<b>6 (54%)</b>
<b>Eraldatud toetussumma</b>	<b>185 784 €</b>
Vähemate võimalustega osalejaid toetatud projektides	701

Aastal 2018 laekus kokku 11 noorte osaluse projekti, mis on 19% rohkem võrreldes aastaga 2017. Esitatud projektidest toetati 6 projekti (54%), nelja rahvusvahelist ja kahte kohaliku noorte osalusprojekti. See tulemus peegeldab ka varasemate aastate tendentsi, et kohaliku tasandi osalusprojektide vastu on suurem huvi, mis kinnitab ka vajadust kohalike projektide toetamise järele. Kvaliteetsete projektide rohkuse ja osalusprojektide prioriteetsuse tõttu tekkis väikese eelarvega alaprogrammi puhul vajadus eelarvet ümber tõsta, et võimaldada võimalikult paljude osalusprojektide rahastamist. Tihedama, kuid mõõduka konkurentsi tekitamiseks peab edaspidi püüdlema taotluste arvu kasvatamise poole. Taotluste kvaliteedi toetamiseks tuleb aga pöörata tähelepanu projektides aset leidva noorte ja otsustajate vahelise dialoogi kvaliteedi toetamisele. Lisaks sellele tuleb kindlasti tegeleda ka taotlejate ringi laiendamisega ja nõustamisvõimaluse teadvustamisega kuna 4 projekti kvaliteet oli üsna madal ja need polnud eelnevalt agentuuri poolt pakutavat nõustamise võimalust ka kasutanud.

Peamised taotlejad on mittetulundusühingud (91%) ja avalik-õiguslikud asutused (9%). Aastal 2019 tuleb rohkem tähelepanu pöörata noorte osalusprojektide kaasamisele. Seejuures tasub aktiivsemalt tutvustada Erasmus+ osalusprojekti võimalusi KOV töötajatele, kuna see on hea võimalus kaasata noori otsustusprotsessidesse. Selle eesmärgi saavutamiseks on SANA liitunud suuremahulise rahvusvahelise projektiga "Democracy reloaded", millest võtavad osa veel 8 Erasmus+ riikliku agentuuri. Antud projekt on suunatud KOV spetsialistidele, kelle töö on toetada noorte kaasamist otsustusprotsessidesse KOV tasandil. Selle projekti raames on planeeritud kohalikud seminarid KOV ametnikele ja noorsootöö spetsialistidele. Lisaks on plaanis käivitada *online* platvorm, kus noorsootöö spetsialistid saavad omavahel suhelda ja jagada kogemusi/ väljakutseid/ häid praktikaid noorte osaluse teemal ja platvormi kasutamist toetavad webinarid.

Geograafiline jaotus näitab, et enamik KA3 taotlejaid tegutseb Harjumaal (81%) ja Tartumaal (9%), kuid taotlusi on tulnud ka Raplamaalt. Kokku plaanitakse 2018. aastal rahastatud projektidesse kaasata 2119 noort, neist 33% on vähemate võimalustega osalejad. Võrreldes eelmise aastaga on osalejate arv järsult tõusnud ehk 3,5 korda rohkem kui aastal 2017, tänu mahukamatele kohalikele projektidele ja alaprogrammi eelarve pea kahekordistamisele.

Lisaks tavapärasele toetus- ja koolitustegevustele, mis on suunatud taotlejatele ja projekti elluviijatele (sh nõustamine, eellähtaeg, Ideest Projektini koolitused, Check up jne), on aastal 2019 plaanis osaleda SALTO PI käivitatavas rahvusvahelises arendusprojektis "New waves of participation" ja teha koostööd ENL'iga Euroopa nädala raames ning korraldada ühistegevusi Eesti koolides.

## 1.6 Erasmus+ agentuuride ja SALTO keskuste ning programmi Euroopa Solidaarsuskorpus (ESK) rahvusvahelised koolitustegevused noortevaldkonnas

Programmi Erasmus+: Euroopa Noored agentuuride ja SALTO keskuste ning aastast 2018 ka uue programmi "Euroopa Solidaarsuskorpus" (ESK) rahvusvahelised koostöö- ja koolitusprojektid on üheks kandvaks ja arendavaks jõuks, sest selle kaudu juhitakse nii programmide, kui ka laiemalt - noorsootöö kvaliteeti. See toimub peamiselt läbi rahvusvahelise kogemustevahetuse ning noorsootöötajate täienduskoolituse, aga ka rahvusvaheliste võrgustike ja partnerlussuhete arengu toetamise. E+: EN koolitus- ja koostöökava TCA ja ESK NET raamistiku projektide kaudu edendatakse väga erinevaid tegevusvorme: **rahvusvahelised õpisündmused Eestis, kohaliku tasandi koolitustegevused, mis on otseselt seotud rahvusvaheliste arendusprojektidega; õpirändeprojektid.** 2018 osales ja panustas SANA aktiivselt kahe pikaajalise strateegilise koostööprogrammi elluviimisse: Europe Goes Local (EGL) ja Kaasav noorsootöö (SPI), soodustades seeläbi tulevaste rahvusvaheliste noortevaldkonna projektide teket ja arengut.

Aastal 2018 korraldas SANA tiim programmi Erasmus+ raames 9 rahvusvahelist õpisündmust Eestis (võrdluseks: 2017. aastal - 4), millel osales kokku 259 inimest (sh 33 Eestist); ning 11 õpisündmust kohalikul tasandil, mis olid otseselt seotud rahvusvaheliste projektidega, kus osales kokku 120 õppijat (Eestist). Toetasime 115 noorsootöötaja osalemist programmi Erasmus+: EN ja Euroopa Solidaarsuskorpuse õpirände projektides.

Vastav ülevaade tabelis allpool.

2018 RAHVUSVAHELINE KOOLITUSTEGEVUS	Eesti osalejate arv	Välisriikide osalejate arv



Koolitajate koolitus: Trainer Skills Workshop on Coaching (TSW)	1	23
UPS and DOWNS – supporting emotional wellbeing of volunteers - rahvusvaheline koolitus	4	21
Youth Discovering E+: Project LAB III	9	35
Training for mentors	4	10
Travelling SSV: “Kopā – Üheskoos – Yhdessä – Вместе: Study Visit on Inclusion Practices”	0	20
SALTO Noorte Osaluse ja Informatsiooni Ressursikeskuse Noorte e-osaluse seminar: eXploring Youth eParticipation	9	57
4th EuroPeers European Network Meeting: E+ kogemusega noored, kes soovivad oma lugesid jagada ja tutvustada rahvusvaheliste võimaluste maailma ka teistele	2	37
Pikaajalise strateegilise koostööprogrammi Europe Goes Local (EGL) tegevus: Läti delegatsiooni õppevisiit Eestisse	0	9
Pikaajalise strateegilise koostöö programmi "Kaasav noorsootöö" SPI tegevus: "NE(E)T working – towards inclusion in international youth work"	4	18

**Osalejaid kokku**

**33**

**226**

<b>2018 KOOLITUSTEGEVUS</b>	<b>Eesti osalejate arv</b>
"Projektiõpe koolidesse" seminar	9
Kuidas kaasata oma organisatsiooni välisvabatahtlikke?	10
Pikaajalise strateegilise koostööprogrammi "Kaasav noorsootöö" (SPI) tegevus: Youth Discovering E + (Eesti ettevalmistus)	11
SPI Ideest projektini	12
SPI: Kaasatuse seminar (tervisest ja puudest tingitud erivajadus)	13
SPI: Youth Discovering E+ (Rumeenia ettevalmistus)	9

SPI: Infoseminar "NEET staatusesega noorte kaasamine rahvusvahelisse noorsootöösse"	18
SPI: Ideest projektini	15
EGL: Analüüsi kohtumine	7
EGL: kohtumine (Euroopa Harta/Networking)	7
Rahvusvahelise koolitusprogrammi Passion4Learning järeltegevus Eestis: minimeetodimess „Noorte õppimise toetamine“	9

**KOKKU: 120**

Võrdluseks: 2017 jooksul korraldas SANA kokku 4 rahvusvahelist koolitustegevust Eestis, millel osales kokku 227 inimest (sh 38 Eestist ja 189 välisriikidest). Sama perioodi jooksul saadeti 48 erinevale väliskoolitusele kokku 133 Eesti noortevaldkonna esindajat.

Julgustame õpirändes osalejaid oma kogemusi jagama eeskätt noored.ee blogi kaudu. Mõned näited 2018.a õpirändes osalenute tagasisidest:

- Üldiselt oli koolitus (toim. Koolitajate pädevuste arendamine – COMETS 2018 Austrias) kasulik mitmetest aspektidest lähtuvalt. Ühelt poolt pakkus võimalusi seostada teooriat senise praktikaga ning seda tõhustada, kuid samas rikastas ka meetoodiliselt. Oluline on, et koolitusel jäeti palju aega enda kogemuse reflekteerimiseks nii koolitusega seoses kui ka laiemalt enda praktikaga koolitajana. <https://noored.ee/blogi/koolituskogemus/koolitajate-padevuste-arendamine-comets-2018-austrias/>
- 27.-30. novembrini 2018 toimus Prahhas järjekorras juba viies kohtumine noortevaldkonna koolitajate vahel nimetusega "Bridges for Trainers". Kohtumisel anti rohkelt aega uue Euroopa noortestrategia läbiarutamiseks. Selles olevad kesksed märksõnad EMPOWER, ENGAGE ja CONNECT (võimesta, kaasa ja ühenda) tähistavad strateegias välja toodud olulisi suundasid. Koolitajad omavahel arutasid ka selle üle, kuidas strateegiad nende igapäevast tööd puudutavad (lisaks rahastusmeetmete fookuste seadmisele). Koolitusel jagati rohkesti raamatuid, väljatrükke, ka tegevusvahendeid (nt noortepassi kaardid). Programm sisaldas avatud teemasid, mis oli hea võimalus leida 115 osaleja seast just spetsiifilisel teemal kaasamõtlejaid. <https://noored.ee/blogi/sild-euroopa-koolitajate-vahel/>
- Koolituse "The power of Non-Formal education" õppija tagasiside: minu rahulolu õpirändega on 4 (skaalal 1 – väga madal - 4 – väga kõrge) Selgitus: Sujuv korraldus, õppimist toetav osalejaskond, kaasavad ja põnevad meetodid ning mõtlemapanev teema. Mida õppisin? Mitteformaalse hariduse põhimõtted, erisus ja võimalused. Võimu omamise positiivsed võimalused ja ka ohud, mis võivad võimuga kaasneda, kui seda ilma teadvustamata kasutada. Õppisin ennast paremini analüüsima. Praktilises mõttes õppisin ohtralt refleksiooni ja enesehindamise meetodeid, Milliseid konkreetseid tegevusi plaanin ette võtta õpirände järgselt? Olen kaasatud kohaliku noortevolikogu moodustamise protsessis ning räägin aktiivselt kaasa, et luua eeldused, et noortel oleks reaalne võim. Samuti kontakteerun Belgia partneriga noortevahetuse organiseerimiseks.

Aastal 2018 teostus oluline muudatus SANA õpirännete korralduses. SANA eraldab õpirändes osalemiseks stipendiumi, mis katab üritusel osalemise reisi- ja kindlustuskulud. Stipendiumi eraldamiseks sõlmitakse stipendiumi kasutamise leping. Reisikorraldusega tegeleb stipendiumisaaja ise. Rõhutame kutsetes, et SANA rolliks on pakkuda tuge ja anda nõu nii ettevalmistumisel enne õpirännet kui ka järeltegevuste elluviimisel õpirände kogemuse järgselt. Antud lähenemisega soovime saavutada tihedama kontakti sihtgrupiga selleks, et paremini toetada õpitu rakendamist ja seoste loomist ka saatva asutuse/organisatsiooni vajadustega. Samuti on kasutusse võetud uus sisuaruande vorm, mis aitab õpirände tulemusi süsteemsemalt hinnata.

Edasi vaadates on aasta 2019 eesmärgiks populariseerida ja selgitada õpirände võimalusi noortevaldkonnas, et jõuda ka nendeni, kes pole kunagi varem rahvusvahelist koosõppimist kogenud, eelistades nende maapiirkonna ja väikelinnade noorsootöötajaid, kus rahvusvaheline noorsootöö veel vähem arenenud on.

## 1.7 SOTSIAALNE KAASATUS ERASMUS + PROGRAMMIS

SANA viib alates 2015 aastast ühe eestvedajana koostöös 15 Erasmus+: Euroopa Noored agentuuriga ellu sotsiaalse kaasatuse strateegilist partnerlusprojekti (SPI). SPI eesmärk on kaasata programmi noorsootöoga tegelevaid organisatsioone ja tõsta selle kaudu eri võimekuse ja vähemate võimalustega noorte osalust programmis Erasmus +. 2018. aastal keskendus SANA kolmele suunale:

1. Vähemate võimalustega piirkondadest noorte ja organisatsioonide kaasamine, kus osales lisaks Eestile ka Rumeenia, Sloveenia, Portugali, Iiri agentuurid ja SALTO Kagu-Euroopa ressursikeskus.
2. Puudest ja terviseprobleemidest tingitud eri võimekusega noorte ja noortega töötavate organisatsioonide kaasamine, kus lisaks Eestile osalevad ka FR, SI, DE, RO, IS, LV, HU, PT agentuurid ja SALTO Kagu-Euroopa ressursikeskus.
3. Mittetöötavate ja mitteõppivate noorte kaasamine, kus osales lisaks Eestile ka LV, CZ, AT, UK, RO, FR, PT agentuurid.

SANA on 2018. aastal SPI tegevustesse kaasanud 14 omavalitsust (piirkondade suunal) ja 18 organisatsiooni (eri võimekusega noorte suunal). Mitteõppivate ja -töötavate noorte suunal on kaasatud peamiselt võtmeorganisatsioone ja -asutusi, kes selle sihtgrupiga töötavad sh Eesti ANK ja eri KOVid. **2018. aastal said Erasmus+ noortevaldkonnas toetust 10 organisatsiooni ja asutust, kes olid SPI projekti kaasatud.**

2018. aasta sügisel (18-22.11) toimus rahvusvaheline koolitus "*NE(E)T working - towards inclusion in international youth work*", kus osales 22 (sh 4 Eesti osalejat) eri riikide noorsootöötajat, kes peavad oluliseks sihtgrupiks noori, kes ei õpi ega tööta.

Eestis on SANA poolt toetatud projektides sotsiaalse kaasatuse osakaal suhteliselt kõrge. 2018. aastal on toetatud projektides osalevatest noortest 31,3% vähemate võimalustega (sh erivajadustega). See tähendab 5% tõusu võrreldes 2017. aasta tulemustega.

## 1.8 OSALEMINE ERASMUS+ NOORTEVALDKONNA RAY UURINGUTEVÕRGUSTIKU TEGEVUSES

2018. aastal tegeleti Erasmus+ noortevaldkonna RAY rahvusvaheliste uuringute võrgustikus kolme uuringuprojekti elluviimise ning tulemuste levitamisega:

### 1.8.1 Erasmus+: Euroopa Noored monitooringu-uuring <http://www.researchyouth.eu/ray-monitoring>

Antud monitooringu-uuringus osales 29 RAY võrgustikku kuuluvat riiki.

### 1.8.2 Uuring Erasmus+: Euroopa Noored noortevaldkonna projektide mõju noorte osalusele (osalusharjumuse ja -aktiivsuse kujunemisele ning arengule)

Toimusid uuringutegevused sh uuringu töörühma koosolekud, millest võtsid osa ka Eesti esindajad Airi Alina Allaste ning Marti Taru. Uuringutulemusi tutvustati rahvusvahelisel konverentsil, mis toimus 23.-24.05.2018 Strasbourgis ja RAY Sümpoosiumil.

### 1.8.3 Uuring Erasmus+: Euroopa Noored koolitustegevuste- ja projektide mõju noorsootöötajate ja noortevaldkonna asutuste ja organisatsioonide arengule

Toimusid uuringu kolmanda etapi tegevused sh uuringu töörühma koosolekud, millest võtsid osa ka Eesti esindajad Aili-Ariina Allaste, Marti Taru ning Reet Kost. Uuringu esimese 2 etapi tulemused on avaldatud:

<http://noored.ee/uudised/exploring-erasmus-youth-in-action-the-impact-of-the-programme-on-youth-workers-competences/>

RAY võrgustiku tegevuste (seminarid, konverentsid,jms) ja uuringute raportid on kättesaadavad nii noored.ee <http://noored.ee/opimaterjalid/uuringud/> kui ka RAY võrgustiku kodulehel. RAY uuringute andmeid võeti aluseks või kajastati mitmes 2018. aasta jooksul Eestis ja Euroopas ilmunud väljaandes ning Erasmus+ programmi 2021-2027 väljatöötamisel.

2018. aastal leidsid RAY rahvusvahelises võrgustikus aset mitmed sündmused: 05.09.2018 toimus Viinis RAY Triangular Summit “Maximising potential: key insights from research for the next EU Youth Strategy and programmes”, mille eesmärgiks oli uuringutest saadud teadmiste viimine otsustajate ja praktikuteni, nendega tulemusi arutada ja edasise praktika ning poliitika osas ettepanekuid teha. Summiti tulemuste kohta leiab rohkem infot siit: <https://www.researchyouth.eu/ray-triangular-summit-2018>

**SANA tegeleb programmi Erasmus+ noortevaldkonna uuringutulemuste aktiivse levitamisega läbi oma info- ja koolitustegevuste nii programmi kogemusega kuid ka kogemusteta tegijate (noored, noorsootöötajad, koolitajad, KOV otsustajad) suunal.**

## II. Erasmus+ Rahvusvaheline Noorte Osaluse ja Info SALTO Ressursikeskus

2018. alustas esmakordselt Eestis tööd SALTO keskus, mis keskendub noorte osalusele ja infole (fookuses kriitiline mõtlemine, meedia- ja infokirjaoskus, paremini töötavad kommunikatsioonivõrgustikud). SALTO Participation & Information (SALTO PI) tuli Eestisse konkursi kaudu, mille kuulutas 2017. aasta lõpus välja Euroopa Komisjon. Tegemist on Euroopa Komisjoni tunnustuse ja usaldusega Sihtasutus Archimedese kui programmi Erasmus+ riikliku agentuuri tööle.

Aasta esimeses pooles tegeles SALTO PI koostöö käivitamisega ning tööplaanide konkretiseerimisega. Keskus lõi regulaarse koostöö mitmete institutsioonide ja organisatsioonidega, sh Euroopa Noortefoorumiga, EL-Euroopa Nõukogu Noortevaldkonna partnerlusega, 5 teise SALTO ressursikeskusega, Eesti noortevaldkonna katusorganisatsioonidega, Euroopa Komisjoni noortevaldkonna koordineeriva osakonna ekspertide ja töötajatega, ERYICAg, European Youth Press'iga, Deutsche Welle jt.

### 2.1 Kompetentsi suurendamine

SALTO PI kompetentsi laiendamiseks pandi kokku noorte osaluse ekspertide rahvusvaheline võrgustik (Think Tank on Youth Participation), millel toimus 2018. aastal kaks füüsilist kohtumist (aprillis Tallinnas ja oktoobris Utrechtis), kaks virtuaalset tööpäeva/kohtumist ning mitmeid alatöögruppide virtuaalseid koostöökohtumisi, mille eesmärk oli luua analüüse, soovitusi ja kokkuvõtteid noorte osalust puudutavatel teemal.

Think Tank osalejate ja nende kogemuse lühikirjeldusega saab tutvuda siin: <https://www.salto-youth.net/rc/participation/thinktank/thinkers/>

Think Tank andis välja ka online kogumiku “SALTO Think Tank on Youth Participation: closer to the edge of participation and activism” (vt: <https://www.salto-youth.net/rc/participation/participationpublications/new/>). Kogumik analüüsib noorte osaluse seisukorda Euroopas, defineerib noorte osaluse, selle meetodit, kritiseerib andmete vähesust ning kirjeldab populismi tõusu noorte osalusele. Lisaks käsitleb dokument ka vananeva Euroopa, tehnoloogia arengu ja uute osaluse meetodite ja võimustruktuuride tekkimise rollile noorte osalusele.

Think Tank ekspertide ja panustajate ringi kuulub kokku 23 esindajat, kes alustasid 2018. aastal tööd veel kahe kogumikuga, mis ilmuvad 2019. aasta esimeses kvartalis. Kogumikke levitatakse kõikide partnerorganisatsioonide ja Erasmus+ noortevaldkonna agentuuride hulgas ja SALTO veebis ja sotsiaalmeediakanalites.

SALTO PI on esitanud oma ettepanekud uue Erasmus+ programmi osas ning hoidnud Euroopa Komisjoni esindajaid informeerituna ka Think Tank töö osas.

## **2.2 Strateegiline töö võrgustike ja valdkonnaga**

Erasmus+ noortevaldkonna agentuurid: kõikide E+:YiA agentuuridega loodi kontakt ning viidi läbi küsitlus, mille eesmärgiks oli kaardistada agentuuride vajadusi, ootusi ning väljakutseid. Kõik agentuurid nimetasid SALTO PI jaoks oma kontaktisikud. Raport koos kokkuvõtva infograafikaga on edastatud kõikidele agentuuridele ning Euroopa Komisjonile.

Lisaks alustati IV kvartalis tööd agentuuride kommunikatsiooninimeste võrgustiku ülesehitamisega, sest kogemuste vahetamine ja koostöö näiteks kampaaniate raames on seni võrgustikus olnud juhuslik ja struktureerimata.

6.–9. novembril toimus Ateenas agentuuride kommunikatsioonitöötajatele koolitus, kus võrgustiku ülesehitamisel oli oluline fookus. Osalejaid oli 53. Kaardistati ootused, huvid ja valmisolek võrgustikku vormiva töögruppi panustajatest. Koolituse eesmärk oli tõsta osalejate teadlikkust erinevate koostöövormide kohta (ka valdkonnaväliselt), anda neile uusi teadmisi noorte osalusest (strateegiline lähenemine noorte osalusele ja EL programmidele). Sündmuse ettevalmistamiseks toimus kaks ettevalmistavat kohtumist (mais Tallinnas ja septembris Ateenas).

SALTOde võrgustik: SALTO PI esindaja osales oktoobris Bonnis, Saksamaal toimunud töögrupi kohtumisel, mis valmistab ette veebruaris 2019 toimuvat kõikide SALTO keskuste koostöökohtumist Saksamaal. SALTO PI on võtnud eestvedaja rolli SALTO keskuste visuaalse identiteedi (sh logo) uuendamisel ning suurema koostöö algatamisel kommunikatsioonitöös (ühine uudiskiri, parem sisekommunikatsioon).

Noortepoliitika ja üle-euroopalised strateegilised projektid: SALTO PI oli aktiivselt kaasatud struktuurse dialoogi Euroopa juhtkomitee töösse ja Euroopa Noortekonverentsi ettevalmistamisse ning juunikuus Tallinnas toimuva EL-EN noortevaldkonna partnerluse organiseeritava sümposiumi ettevalmistamisse ja korraldusse.

SALTO PI esitas korduvalt Euroopa Komisjonile noorte osalust puudutavaid ettepanekuid järgmise Erasmus+:Euroopa Noored programmi kohta.

SALTO PI osales struktuurse dialoogi Euroopa juhtkomitee kohtumistel Sofias ja Viinis ning Euroopa Noortekonverentsil Sofias aprillis.

SANA juhataja osales Euroopa Komisjoni poolt initsieeritud aruteludes temaatiliste SALTO keskuste mandaadi ja ülesannete muutmise teemal. Mandaatide täpsustamine ja kirjeldamine on oluline selleks, et tagada selgus kompetentsikeskuste ülesannetes, volitustes ja eesmärkides.

SALTO PI toetusel valmis ingliskeelne versioon noorte e-osalust käsitlevast tasuta veebikursusest [bjjMOOC!](#)

## **2.3 SALTO PI korraldatud sündmused**

1) SALTO PI korraldamisel ning koostöös Saksa ja Läti agentuuride ning IJABiga, toimus 18.-20. juunil Tallinnas rahvusvaheline noorte e-osaluse seminar, mis tõi Eestisse 72 noorte e-osaluse valdkonna eksperti ning tarkvaraarendajat 30st riigist. Tegemist oli SALTO PI poolt korraldatud esimese suurema sündmusega.

2) SALTO PI korraldas Ateenas, Kreekas 6.-9. novembril noorte agentuuride kommunikatsioonitöötajatele koolituse, milles osales kokku 53 inimest ning agentuuride esindajad olid 29 erinevast riigist. Koolitusel tutvustati riikide parimaid praktikaid ja õppetunde kommunikatsioonivaldkonnas, osalesid erasektori ja koostööpartnerite esindajad (Eurodesk, Telia Eesti, European Youth Press jt) ning suure osa programmist täitsid Euroopa Komisjoni esindajad, kes tutvustasid programmidega seotud muudatusi ja järgmiseid samme. Käsitleti ka noorte osalust ja arutati selle üle, kuidas läheneda kommunikatsioonile ja noorte osalusele strateegiliselt. Tutvustati

“Youth Goals” ehk noorte eesmärgid, mis sündisid struktuursest dialogist, RAY uuringut E+ programmi tulemuste kohta ning Erasmus+ kriitilist vaadet – uurijate kriitika, et Erasmus+ ei toeta piisavalt noorte osalust ja ei täida selles tegevusvaldkonnas piisavalt oma eesmärgid.

3) Septembris toimus Brüsselis SALTO PI ning Euroopa Noortefoorumi korraldusel kahepäevane seminar, millest võtsid osa 15 organisatsiooni (üle-Euroopalised noorteorganisatsioonid ning noorteühenduste liidud), kes kavandavad tegevusi ja kampaaniaid, mis on suunatud noorte aktiveerimisele osalemaks Euroopa Parlamendi valimistel 2019. Koordinatsioonikohtumise eesmärgiks oli otsida sünergiaid ning kaardistada kokkupuutepunkte eesmärgiga võimendada kampaaniate sõnumeid. Järgmise faasina lepiti kokku, et Euroopa Noortefoorum loob virtuaalse keskkonna koostöö praktiliseks koordineerimiseks ning SALTO PI panustab ühisesse kampaaniasse toetavate kommunikatsioonimaterjalidega (eelkõige sotsiaalmeedia jaoks mõeldud toetavad visuaalid). Samas ei lepitud kokku ühise kampaania või teema sisu, sest osalejatel puudus mandaat taolisi otsuseid langetada. Seminari tegi eriliseks asjaolu, et mitte kunagi varem ei olnud keegi suuri noorteorganisatsiooni, kes valimiste eelseid kampaaniaid korraldavad, kokku toonud. Osalejad hindasid kohtumist väga oluliseks.

4) SALTO PI korraldas 12.–14. detsembrini Berliinis, Saksamaal meedia- ja infokirjaoskuse teemalise õppeviisi Euroopa noortevaldkonna spetsialistidele, millest võttis osa 17 inimest. Õppereis oli ühtlasi ettevalmistavaks tegevuseks strateegilisele koostööprojektile, millele leiti õppereisilt mitu koostööpartnerit, kes kaasatakse projekti ettevalmistavasse ekspertgruppi (sh Deutsche Welle Akademie, Das Netzz, ERYCIA).

Lisaks töötati SALTO PI's välja kaks Erasmus+ rahvusvahelise strateegilise partnerluse projekti, mis käivitatakse 2019. aastal Erasmus+ TCA vahenditest: üks noorte osaluse valdkonnas ning üks meedia- ja infokriitilisuse valdkonnas. Mõlema TCA projekti tulemusel luuakse Resource Hub, mitmeid online õppematerjale (sh juhendeid, videosid, webinare) ning korraldatakse ka kaks suursündmust (üks augustis 2019, teine 2020. aastal). Projektid kestavad 2020 sügiseni.

### III. Programm “Euroopa Solidaarsuskorpus”

2018. aasta oktoobris oli esimene Euroopa solidaarsuskorpuse taotlusvoor, mille raames esitati kokku 43 taotlust. Neist toetati 41 taotlust: võtmetegevusi ESC11 (vabatahtliku teenistuse projektid), ESC13 (vabatahtliku teenistuse partnerluste rahastamistaotlused) ja ESC31 (solidaarsusprojektid) toetati kogusummas **415 301 eurot ja 80 senti** ning võtmetegevuses ESC12 (vabatahtliku teenistuse partnerlused) otsustati sõlmida partnerluse raamaleping indikatiivses summas 2 096 000 eurot.

Vabatahtliku teenistuse projekte esitati 6 ja toetus määrati kõigile taotluse esitanud organisatsioonidele. Lisaks sellele toetasime kõiki vabatahtliku teenistuse partnerluste raames esitatud rahastustaotlusi ehk ESC11 ja ESC13 peale toetasime kokku 62 teenistuskoha loomist Euroopa solidaarsuskorpuse raames. Kui arvestada kokku esitatud Erasmus+ vabatahtliku teenistuse ja Euroopa solidaarsuskorpuse taotluste arv (46 taotlust ja 225 teenistust), siis on huvi vabatahtlike kaasamise vastu kasvuteel. Toetatud teenistuste arv ja välja jagatud eelarve jäi küll allapoole oodatud määra, kuid arvestades ühelt programmilt üleminekut teisele ning sellega kaasnenud ebaselgust, võib kokkuvõttes 2018. aasta tulemusi rahuldavaks hinnata.

Solidaarsusprojektide taotlusi esitati 30, millest rahastati 28. Nendes projektidesse on otseselt kaasatud 148 noort. Enne päris tähtaega esitati Noorteagentuurile 25 projektiideed eelkonsultatsiooniks ja neist 15 esitati 16. oktoobril päris taotlusena. Seega vähemalt pooled taotlejad said Noorteagentuurilt vajalikku tagasisidet ja nõu, et projekti kvaliteeti parandada. Lisaks sellele korraldasime 2018. aasta suvel konkursi Euroopa solidaarsuskorpuse raames esitatud solidaarsusprojektide hindajate leidmiseks. Konkursi tulemusena valisime välja 10 noort (vanuses 18-30) kes on ise ühiskondlikult aktiivsed ja suutelised teiste noorte projektiideid kõige objektiivsemalt hindama. Oktoobris ja novembris korraldasime neile 2 koolituskohtumist, et tagada solidaarsusprojektide hindamisel ühtlane kvaliteet.

Taotlusi esitati kokku 11 maakonnast, enim Harjumaalt (13) ja Tartumaalt (10). Taotlusi ei esitatud Hiiumaalt, Läänemaalt, Lääne-Virumaalt ja Saaremaalt, mistõttu tuleks just neid maakondi 2019. tegevuste planeerimisel fookusesse võtta.

Kvaliteedimärgiste esitamise võimalus avanes esmakordselt 2018. aasta augustis. Kuni 2018. aasta lõpuni (august-detsember) laekus Noorteagentuurile 15 kvaliteedimärgise taotlust, sealhulgas 2 töö- ja praktikasuuna kvaliteedimärgise taotlust. Suuri takistusi akrediteerimiselt kvaliteedimärgise andmisele üleminekul ei olnud ja organisatsioonid on vajaliku info kätte saanud SANA solidaarsuskorpuse veebilehelt. Detsembri lõpu seisuga jõudsimise hindamise läbi viia ja kvaliteedimärgise välja anda kokku 5 organisatsioonile, kellest 1 sai ka töö- ja praktikaprojektide elluviimise loa. Lisaks sellele viisime 2018. aastal läbi akrediteerijate ehk kvaliteedihindajate uue hanke ning korraldasime neile 30.08 ettevalmistava koolituse, et tagada hindajate teadlikkus uuest programmist ja sellega kaasnenud muutustest võrreldes varasema Erasmus+ akrediteerimisega.

Euroopa solidaarsuskorpuse programmi käivitamiseks tegime 2018. aasta vältel pidevat teavitustööd EVT organisatsioonide seas ja integreerisime programmi tutvustusi erinevate avalike ürituste ja koolituste ajakavasse. Lisaks korraldasime kaks ESK teematist infopäeva septembris (14. ja 17.09), kus osales kokku 34 erinevate organisatsioonide esindajat. Koos programmi lansseerimisega 2018. aasta sügisel sai loodud uus Euroopa Solidaarsuskorpuse veebileht, mis hõlmab kõige uuemat infot programmi kohta ja annab võimaluse interaktiivselt oma ideid SANALE konsulteerimiseks saata. Samuti viisime koostöös Agenda PR'iga läbi laiaulatusliku teavituskampaania kõigi Euroopa solidaarsuskorpuse võimaluste kohta. Selle tulemusena suurenes oluliselt Euroopa solidaarsuskorpuse portaali registreeritud noorte arv, mis on 2018. aasta lõpu seisuga 740 noort. 29.09 leidis aset solidaarsuskorpuse programmi suur avaüritus, millest võtsid peamiselt osa solidaarsusprojektidest huvitatud noored. Sellele järgnenud eeltähtaeg ja konsultatsioonid aitasid kindlasti kaasa solidaarsusprojektide arvu kasvule ja kvaliteedile. Ühiskonnast hoolivate noorte kogukonna käivitamiseks laiendasime vabatahtlike analüüsikohtumise sihtgruppi ning viisime esmakordselt läbi Tulevikukujundajate kokkutuleku. Selle raames käivitasime ka vabatahtlike tunnustamise traditsiooni, et noorte panus rohkem nähtavale tuua. 2018. aasta sügisel alustasime ka töö- ja praktikaprojektide võimaluse laiema propageerimisega ning selleks vajalike koostöösuhete loomisega. Näitena võib tuua koostöös Põllumajandusuurimiskeskuse ja LEADER tegevusgruppidega läbiviidud veebiseminari (15.11.2018), kohtumise EURES võrgustiku ja Töötukassa esindajatega (29.11.2018), koostöö kavandamise Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsiooniga EVEA (4.12.2018) ning noorte õigusrikkujate tööturule aitamisega tegeleva STEP-programmi esindajatega (20.12.2018). Seega alustasime vundamendi ladumisega 2019. aastaks, et toetada piisava arvu töö- ja praktikakohtade loomist.

### 3.1. Vabatahtliku teenistuse projektid (ESC11, ESC12, ESC13)

Esitatud projekte ESC11	6
Esitatud projekte ESC12	4
Esitatud projekte ESC13	3
Teenistuste arv projektides (ESC11 ja ESC13)	62
Toetatud projekte ESC11	6
Toetatud projekte ESC12	4
Toetatud projekte ESC13	3
Teenistuste arv toetatud projektides (ESC11 ja ESC13)	62
sh saatvad teenistused	11
sh vastuvõtvad teenistused	51
Vähemate võimalustega osalejaid toetatud projektides	15
<b>Eraldatud toetused eurodes</b>	<b>254 578,80</b>

### 3.2. Solidaarsusprojektid

Esitatud projekte	30
Toetatud projektid	28
Noorte arv projektides	148
<b>Eraldatud toetused eurodes</b>	<b>160 723</b>

### 3.3. Kvaliteedimärgis

Esitatud taotlusi (vabatahtlik töö)	13
Esitatud taotlus (töö- ja praktika suund)	2
2018. aasta lõpuks välja antud kvaliteedimärgiseid (vabatahtliku töö suund)	4
2018. aasta lõpuks välja antud kvaliteedimärgiseid (töö- ja praktika suund)	1

## IV. ESF tegevuse “Noorsootõtajate koolituste arendamine” 2015-2018 koolitustegevused ja koolitusvaldkonna arendustegevused

Noorsootöö on elukestva õppe osa, mille eesmärk on luua eeldusi ja soodustada noorte toimetulekut ühiskonnaliikmena ning toetada nende mitmekülgset isiksuslikku ja sotsiaalset arengut. Noorsootõtaja peab olema teadlik noorte elu tegelikkusest ja kohalikest oludest, oskama hinnata noore olukorda ja vajadusi, valida ja rakendada sobivaid meetodeid ning analüüsida tehtud töö mõjusust. Noorsootõtaja töö hõlmab otseselt tööd noorte ja noortegruppidega, tööd sidus- ja huvigruppidega ning noortevaldkonna laiemat arendustegevust. Vahetus töös noortega on olulisel kohal noorte eneseteadlikkuse, väärtushoiakute, iseseisvuse, paindlikkuse, kohanemisvõime, loovuse arengu ning õppimise toetamine, jõustamine ja osaluse ning omaalgatuse soodustamine. Eestis on hinnanguliselt 7000 noorsootõtajat, kelle pädevusest sõltub otseselt noorsootöö kvaliteet. Umbes 90% noorsootõtajatest on kõrgharidusega, kuid u 60% neist puudub nii noorsootöölane eriharidus kui noorsootõtaja kutse.

ESF “Noorsootõtajate koolituste arendamine” tegevuskava raames SANA tellitud ja Balti Uuringute Instituudi poolt ellu viidud “Noorsootõtaja koolitusvajaduste uuring” (2017) toob välja, et noorsootöö kvaliteedi tõstmine on võtmetähtsusega. Seda enam, et ootused noorsootöele (noorte toetamine ja võimestamine, emantsipatsiooni toetamine) on ajas muutuvad ja ootustele vastamine eeldab vastava kompetentsi tekitamist kõikide noorsootöö osapoolte hulgas. Sele eesmärgiga kooskõlas viib SA Archimedese noorteagentuur aastatel 2015-2018 Euroopa Sotsiaalfondi toel ellu tegevust „Noorsootõtajate koolituste arendamine“.

Euroopa Sotsiaalfondi tegevuse raames viidi 2018. aastal kokku ellu 10 arenguprogrammi, milles osales 205 noortega tegelevat spetsialisti. Koolituste sihtgrupina oli jätkuvalt olulisel kohal huvihariduses töötavate spetsialistide kaasamine (nii eest kui vene keeles). Lisaks pöörati arenguprogrammides tähelepanu ka juhtimisoksute arendamisele, sotsiaalse kaasatuse teemadele ja väärtuspõhisele tööle ning noorte jõustamisele kooli noorsootöö kaudu.

Samuti viidi ellu 44 temaatilist koolitust, milles osales 1062 õppijat. Jätkuvalt käsitleti olulise teemana nutika noorsootöö põhisokuseid ja lahendusi. Populaarsete teemadena tähtsusi kiirelt koolitused - noorte vaimne tervis, muutunud õpikäsitlus huvihariduses ning töö noortega, kes ei õpi ega tööta. Rahvusvahelistumist toetavatel koolitustel osales 299 õppijat.

Piirkondlikku arengut toetava tegevusena viidi ellu kaks KOVidele suunatud arenguprogrammi, milles osales 49 õppijat. Koolituste eesmärk oli toetada haldusreformi käigus ühinenud omavalitsusi noorsootöö kvaliteedi arendamisel, omavalitsuse noorsootöö struktuuride moodustamises ja tugeva ning toimeka noorsootöö



võrgustiku kujunemises või selle jätkamises. Ühislahendusena sai välja töötatud KOV noorsootöö korralduse mudel, mis toetab noorsootöö kvaliteedi arendamist. Mudel sisaldab olukorra kaardistusele ja arenguvajadustele põhinevat strateegiat (arengukava) ja konkreetset lähenemist (tegevuskava). Koolitus kestis kokku 7 päeva ning koosnes kahe- ja ühepäevastest kohtumistest. Kevadisel koolitusel osalesid Tartu vald, Peipsiääre vald, Kastre vald, Kanepi vald, Setomaa vald, Vinni vald, Lääne-Nigula vald ja Kihnu vald. Sügisisel koolitusel olid esindatud Alutaguse vald, Lääne-Harju vald, Põltsamaa vald, Märjamaa vald, Antsla vald, Elva vald, Haapsalu linn, Jõgeva vald, Tallinn, Rakvere vald, Ülenurme/Kambja vald, Rapla vald ja uuesti osales ka Setomaa vald. Kevadise koolituse puhul jõudsid KOV noorsootöö korralduse mudeli valmimiseni Kastre vald, Kihnu vald, Peipsiääre vald ja Tartu vald. Teised vallad tegelesid küll aktiivselt oma kogukonna kaasamise ja mudeli vormimisega, mõtestati läbi noortevaldkonnas toimuv, kuid mudeli lõpliku koostamiseni ei jõutud. Sügisese koolituse puhul jõudsid tulemuseni Alutaguse vald, Antsla vald, Elva vald, Haapsalu linn, Jõgeva vald, Ülenurme/Kambja vald, Tallinn, Põltsamaa vald, Rapla vald ja Setomaa vald.

**Kokku viidi aasta jooksul ellu koolitusi, milles osales 1475 noorsootöötajat, mis moodustab kogu Eesti noorsootöötajaskonnast ca 21 %.**

Kokku on viimase kolme aasta jooksul koolitustel osalenud 4275 noortega töötavat septsialisti (indikaator 2019 aasta lõpuks on 4900). Analüüsisid 2018. aastal ESF tegevuse „Noorsootöötajate koolituste arendamine“ raames toimunud ja HITSA täienduskoolituste infosüsteemi sisse kantud koolitusi olulisemates näitajates saame välja tuua, et koolituste lõpetajate osakaal on 81%, mis on väga kõrge ja lubab arvata, et SANA pakutud koolitused on kvaliteetsed. Seda kinnitab ka teadmine, et koolitused vastavad õppijate ootustele 95% juhtudest. Õpitut on valmis rakendama 85% ehk enam kui kolmandik õppijatest. 10-pallisel skaalal domineerivad väärtused 7 ja 8, mida võib pidada väga heaks näitajaks.

ESF tegevuse raames 2018. aastal aset leidnud koolitustele mõeldes võib tuua häid näiteid:

Koolitus „**Mitteformaalõpe huvihariduses ja -tegevuses**“ hõlmas nelja kohtumist, mis toimusid ajavahemikus 27. september kuni 6. detsember. Koolituse erinevatel kohtumistel käsitleti mitteformaalset õppimist noorsootöös, noortevaldkonna arengukava 2020, noorsootöötajate ja huvihariduse spetsialistide ametikirjeldust, noorsootöötaja (tase 6) kutsestandardit, noorsootöö kvaliteedi hindamise mudelit, õppijate soovil ka huviala valdkondade kvaliteedi arendamise 2018. a toetuse taotluste hindamise kriteeriume. Valdava osa ajast täitsid arutelud ja rühmatööd, mille käigus analüüsisid õppijad koolitaja juhiste alusel oma töökohtades – huvikoolides, noortekeskustes jm toimuva vastavust kvaliteetse mitteformaalõppe tunnustele. Aruteludes osaleti väga aktiivselt, analüüsimisel argumenteeriti sisukalt, teemas püüdes. Kehtiva noortevaldkonna arengukava fookuses olevatest teemadest leidsid osalejate poolt enam käsitlemist noorte võimalused loovuse arendamiseks, omaalgatuseks ja ühistegevusteks, samuti huviharidusasutuste ning noorte aktiivne osalus kogukonnas ja otsustes. Toodi rohkesti näiteid, missuguseid tegevusi on katsetatud ja kavandatud nende valdkondade arendamiseks.

Võrreldes 2015. aastaga, mil alustasime sedasorti huvikoolide arenguprogrammidega, on tajuda positiivset nihet. Kasvanud on valmisolek kaasata kogukonda ning selle erinevaid sihtgrupe – lapsevanemaid ja külakogukonda. Teadvustatakse, et õpetaja avatus võtta vastu erinevaid asju määrab lastele pakutavate võimaluste mitmekesisuse. Huvikoolid on muutunud aktiivsemaks ise kontaktide otsimisel üldhariduskoolidega – nt kavandatakse viia üldhariduskoolis läbi tutvustavaid pillitunde. Üheks osalejate poolt enam üles korjatud ideeks oli huvikoolide kodulehtede disainimine noortele endile enam tähelepanu püüdvaks ja huvi pakkuvaks – et info oleks noorte endi poolt enam märgatud ja osalema ahvatlev. On väga positiivne, et varasemast enam tunnetatakse huvikoolide katusorganisatsioonide koostöö vajadust ühiste huvide (töötasud tunnustused) eest seismisel. Tunnetatakse ka vajadust ühiselt „pildis olla“ ning arutleda – missugune võiks olla huvihariduse/-tegevuse spetsialistide panus ühiskonnas. Huvitavaks ettepanekuks võib pidada ühe osaleja ideed muuta huvikooli tööplaani – suvel intensiivlaagrid, detsember ja mai õppetööst vabaks. See vastaks vajadusele vähendada noorte koormust intensiivse formaalõppega täidetud kuudel ning täiendaks sisuka arendava puhkuse võimalusi suvekuudel.

Koolitus „**Kovisioon – töö keeruliste juhtumitega**“ toimus kahel korral: 25. mail Viljandis ja 22. novembril Haapsalus. Koolituse tulemusena tunnevad noorsootöötajad koolitaja Külli Salumäe hinnangul ära eetilise dilemma ning saavad oma töös ettetulevate eetilisi valikuid nõudvate olukordade kirjeldamisega hästi hakkama. Oma professionaalsete otsuste analüüsimisele tuginetakse noorsootöö kutse-eetika printsiipidele pigem alateadlikult kui teadvustatult, professionaalsete otsuste põhendamisel tuuakse esile küll pigem isiklikke väärtushinnanguid, kuid need on kooskõlas noorsootöö kutse-eetikaga.

Õppijad väärtustavad ametikaaslastega kokkusaamist ja igapäevastes tööolukordades kerkivate probleemide üle arutlemise võimalust ning soovivad niisugust võimalust sagedamini. Koolitusel osalenud olid kaasosalejate suhtes avatud, hoolivad ja toetavad. Tagasiside vastustes tõdeti, et teema oli väga huvitav ja suurem osa saadust oli uus ja igati kasulik. Saadi ülevaade ja selgus, mis on kovisioon ja oskus seda meetodit keeruliste juhtumitega töötamisel edaspidigi kasutada. Õpiti lähenema teise nurga alt. Õpiti ennast rohkem tundma ja analüüsima, kuidas teatud olukordades käituda. Oli õppijaid, kes mõistsid, et meie töös on väga kasulik luua võrgustik noortega töötavatest inimestest ja saada kokku vähemalt kord kuus. Muuhulgas toodi välja, et õpitut saab kasutada erinevates olukordades noortega suhtlemisel.

Koolitusprogramm “**Kuidas käivitada ja juhendada loodus-, täppisteaduste ja tehnoloogia valdkonna ehk LTT-huviringi – mõttest teostuseni**”. Tegu oli SANA jaoks huvihariduse valdkonna uue suunaga, kuna esimest korda otsustati keskenduda LTT temaatikale. Erinevate osapoolte kaasamise abiga valmis koolituste raamistik koostöös Tartu Ülikooli haridusuuenduskeskuse ja Loodusteadliku hariduse keskusega. Õppekava sisu arendusse on panustanud mitmed erinevad huviharidusasutused sh Eesti Teadusagentuur, Teadushuvihariduse Liit, TÜ Koolifüüsika Keskus ning TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia. Koolituse eesmärk oli anda ülevaade kõigist vajalikest teemadest LTT-huviringi käivitamiseks ja nüüdisaegse õpikäsitusega kooskõlas olevaks juhendamiseks. Kokkuvõttes läks koolitus väga edukalt – seda võib järeltada nii õpitulemuste saavutatuse hindamisest osalejate poolt kui vahetust tagasisidest koolituse kestel (moodulite lõpus). Ilmselt näitab tulemuslikkust ka see, et keegi registreerunud osalejatest ei jätnud koolitust pooleli, samuti on hea märk, et kodutööde esitamist võeti tõsiselt ning need, kes tähtjaks seda ei esitanud, tegid selle siiski ära – ka siis, kui tunnistused olid juba käes. Edukust kirjeldas ka osalejate tagasiside: “*Sain vaimustatud. Minu jaoks see on kõige tähtsam! Sain väga head ideed. Sain tuttavaks erinevate inimestega LTT valdkonnast. Sain teada kuidas teised huvikoolid töötavad: Tartu Loodusmaja, Pernova, SPARK jne. Õppisin palju disainmõtlemisest, laste arengust, ainete lõimimisest koos näidistega*”.

Koolitused “Metoodika mitmekesistamine huvihariduses” töid Eestisse eksperte Euroopast, Lõuna-Ameerikast kui Aasiast. Varasemate aastate huvihariduse meetodimessid 2014, 2016 ja 2017 hõlmasid erinevate õppemeetodite kaudu ühist õppimist. Ka sel sügisel kohtusid huvihariduse ja huvitegevuse valdkonna praktikud kolleegidega, et jagada kogemusi ja muuta metoodikaid mitmekesisemaks. 2018.aasta lõpus toimus 3 eraldi üritust Eesti eri nurkades – Viljandis, Narvas ja Tartus, kus osales kokku 63 õppijat – erinevate huvihariduse valdkondade esindajad. Eripäraks oli seekord see, et põhikorraldajateks olid huvihariduse asutuste praktikud-koolitajad ise ehk SANA oli vaid koostööpartneriks. Tänu väliseksperdi kaasamisele saime mitmekesistada sisu ja samuti oli kõrval eesmärgiks - inspireerida Eesti huvihariduse tegijaid, et koos avastada rahvusvaheliste tegutsemisvõimaluste eeliseid.

- Arengupäev “Variatiivne ja rahvusvaheline huviharidus” Haapsalus, kus väliseksperdiks oli Taist tulnud Moradokmai teatrikommuuni ja kodukooli asutaja Janaprakal Chandruang;
- Huvihariduse ja -tegevuse meistriklasse vene ja inglise keeles Narvas: isiksusele-orienteeruv planeerimine, kus väliseksperdiks oli Austriast tulnud psühholoog, terapeut-nõustaja Michaela Marl;
- Huvihariduse meetodi- ja ideeseminar Tartus „Motivatsioon ja mõju huvihariduses“, millesse panustas Argentiina päritolu Saksamaal resideeruv balleti- muusikali- ning tsirkuseartist ja õpetaja Ivan Keim.

2018. aastal valmis 3 **ajakirja MIHUS** numbrit: Hoolivus ja eneseteadlikkus noorsootöös (nr 24); 125 põhjust valida noorsootöö (EV100 raames nr 25) ja Noortepoliitika Euroopas ja Eestis - mis järgmiseks? (nr 26). Ajakirjadega saab tutvuda 2018. aastal valminud MIHUS veebis: <http://mihus.mitteformaalne.ee>

Ajakiri on kättesaadav nii paberkandjal (tiraaž 2300) kui veebis.

2018. tehti **mitteformaalne.ee** lehe kasutusanalüüs, viidi läbi sarnaste veebilehtede taustauuring ning parimate lahenduste ideenope. Mitteformaalne.ee uueneva veebi arendamise kontseptsioonikohtumiste tulemusel on veebi täiendused kokku lepitud ja demoversioon valminud. 2019. aasta alguses toimuvad sisu teemadel kohtumised partneritega ja valmib uuendatud veebi sisu. Mitteformaalne.ee areneb veebiks, mis pakub noorsootöötajatele professionaalse arengu ja enesenalüüsi keskkonda. Mitteformaalne.ee veebis leiab koolitustegevuste registreerumisel rakendust HITSA koolituskalender.

2018. aastal pöörati tähelepanu ka **noortevaldkonna koolitajate kogukonna toetamisele**. Toimus koolitajate koolitus, mille läbisid 16 uut koolitajat. Lisaks toimus koolitajatele koolitus teemal “Väljundipõhine õppekava arendus” ja aasta lõpus tagasi ja edasi vaatav koolitajate kogukonna kohtumine.

## V. Õppematerjalide arendamine

SANA eestvedamisel valmis 2018. aastal käsiraamat õpetajatele “Rahvusvaheline projektijuhtimine valikainena” (2018) Natalja Klimenkova. Käsiraamatu eesmärk on tuua projektiõpe koolidesse ning pakkuda tuge õpetajatele, kes soovivad julgustada oma õpilasi rahvusvahelisi projekte algatama ja ellu viima.

## VI. Programm “Hooliv klass”

„Hooliv klass“ on sekkumisprogramm, mis loodi 2014. aastal SA Archimedese noorteagentuuri ja noortevaldkonna koolitajate (Siim Värv, Hele Riit ja Anne Õuema) koostöös. Alates 2017. kuulub SANA programmiga Eesti kiusamisvaba haridustee võrgustikku. SANA eesmärk on toetada noorte sotsiaalsete ja emotsionaalsete pädevuste kasvu, mis omakorda mõjutab nende akadeemiliste tulemuste paranemist, vaimse tervise murede vähenemist ning nende suhtumist endasse, teistesse ja kooli. Programm “Hooliv klass” eesmärgid on:

- õpetada 6-7. klassi noortele oskusi ja pakkuda kogemusi, mis aitavad kujundada klassist hooliva meeskonna;
- tõsta noorte õpimotivatsiooni ja koolirõõmu;
- toetada õpetajate ja noorsootöötajate kujunemist hoolivust märkavaks ja esiletoovaks praktikuks;
- ennetada koolikiusamist ja koolist väljalangevust;
- tugevdada õpetajate ja noorsootöötajate koostööd.

Noorteagentuuri poolt juhitud programm sisaldab kolme osist – koolide tugimeeskondade koolitus, noortekoolitused ja klassijuhatajate mentorlus. Sellele lisandub koolide siseste tugimeeskondade ja ka noorte endi läbiviidav tegevus klassis ja koolis.

Programmi osalejate leidmiseks kuulutas SANA tavapäraselt välja avaliku konkursi programmi kandideerimiseks 6.-7. klassidele. Klassijuhataja esitas kandideerimiseks motivatsioonikirja, milles kirjeldas klassi olukorda, programmiga sekkumise vajadust ning valmisolekut programmi rakendada. 2018. aastal laekus kokku 25 kandideerimisavaldust. Soovijate arv oleks tõenäoliselt suurem, kuid kuna saame toetada vaid 10. klassi osalust, siis ei tee SANA info levitamisel laia avalikku kampaaniat, vaid edastab kutse kõikidele Eesti koolidele ning jagab seda oma sotsiaalmeedia kanalites.

2018. aastal osales programmis kokku 10 klassi üheksast koolist, neist kuus 6. klassi ja neli 7. klassi. Koolid olid seitsmest maakonnast – Harjumaa, Jõgevamaa, Pärnumaa, Saaremaa, Tartumaa, Valgamaa ja Viljandimaa. Programmis osalenud koolid leiad siit Eesti kaardilt: <https://goo.gl/fWWmBc> Kokku õpib nendes klassides **196 õpilast**.

2018. aastal toimus ka programm “Hooliv klass” koolitajatemeeskonna laienemine. 13-14.08 toimus koolitajate kohtumine, kus analüüsiti põhjalikult nii programmi alusväärtuseid, teoreetilist lähenemist kui ka praktikat.

Uuetest koolitajatest kaks olid eelnevatel aastatel läbinud ESF tegevuse “Noorsootöötajate koolituste arendamine” raames programmi „Hooliv klass“ noortekoolituste läbiviijate koolituse. 2018. aasta koolitajad olid: Hele Riit, Siim Värvi, Pille Murrik, Umberto Dorus Geerts, Kristi Kivisaar, Rene Kolon ja Lianne Teder.

Eelmisel aastal osales tugimeeskondade koolitusel 29 õppijat - kõikide klasside klassijuhatajad ja nende meeskond, mis koosnes erinevatest spetsialistidest: koolijuht, sotsiaalpedagoog, koolipsühholoog, aineõpetajad, kooli noorsootöötaja/huvijuht, lapsevanem jt.

Mentorlust pakkusid sel aastal taaskord koolitajad ise, kuna see annab võimaluse koolitajatel toetada protsessi, mis tugimeeskondade koolituse muutuse tõttu on koolidel sisuliselt ja ajaliselt veidi erinev.

Noortekoolitused toimusid septembrist kuni novembri lõpuni (10 kahepäevast noortekoolitust Kloogaranna noortelaagris).

2018. aasta programmi mõju hindamise tulemusel saab välja tuua, et õpetajad hindasid 87,5% klasse programmi lõpus positiivsemalt heaolurattal küsitud tunnuste alusel klassi siseste heade suhete ja heaolu kohta, kui nad tegid seda programmi alguses. Õpilaste hinnangute järgi on 90% klassides toimunud positiivne muutus tajutud heaolu suurenemise suunas. „Hooliva klassi“ programmil on kõige suurem positiivne mõju õpilaste omavahelisele läbisaamisele ja hästi-ütlemisele, rahulikult tülide lahendamisele ning meeldivusele koolis olla.

Uuringu tulemused vastavad programmi eesmärgile ja põhimõtetele, et kiusamiskäitumise ennetamiseks ja muutmiseks on oluline luua klassis positiivne hooliv õhkkond, andes seejuures vastutuse suhete hoidmise eest võrdselt nii õpilastele kui õpetajatele ja arendada noorte sotsiaal-emotsionaalset kompetentsi. Oluliseks on, et positiivset ja hoolivat käitumist tuleb märgata ja tunnustada, sest, mida märgata, seda tekib juurde.

Programmi edukust kirjeldavad ka klassijuhatajad oma tagasisides:

*“Sain ise palju targemaks, kuidas minu olek mõjutab mu lapsi ja liigne sekkumine pärsib nende iseseisvust. Õppisin mitmeid neist rohkem tundma. Sain võimaluse oma klassi lastega luua sügavam, tähenduslikum ja lähedasem side. Nad olid enne minu suhtes hoolivad, kuid näen, kuidas nad hoiavad mind veel rohkem.”*

*“Klass on muutunud üksmeelsemaks, hoolivamaks, toetavamaks. Uuel aastal plaanis laiendada selle programmi mõtet ka teistes klassides”.*

*“Õpilased saavad aru, et nende endi käitumine mõjutab klassikaaslast. Mõjutab ka õpetajate suhtumist neisse. Nad on veel lähedasemad. Mitmed on öelnud, et suhtlevad teadlikumalt nende klassikaaslastega, kellega varem igapäevaselt ei suhelnud ja mõistavad paremini, miks keegi neist käitub või on just selline nagu on.”*

*“Ootasin vist kõige enam juhiseid, kuidas üldse klassijuhataja olla ja sain nii palju tuge, nippe, julgustust, mida ei osanud oodatagi.”*

Programmile tagasiside andnud klassijuhatajatest 83 % kinnitasid, et programm täitis nende ootused täielikult.

**2018. aasta lõpuks on programmis osalenud kokku 813 noort ja 293 kooli tugimeeskonna liiget.**

## **VII. Programm “Noortekohtumised”**

2015. aasta märtsist pilootprojektina käivitatud programm “Noortekohtumised” jätkas oma neljandal tegevusaastal eesmärgiga **toetada Eestis elavate 11-16-aastaste erineva emakeelega noorte siseriiklikke koostööprojekte suurendades seeläbi teineteisemõistmist, koostööd ja noorte arengut.**

2018. aastal olulisi muudatusi programmis ei toimunud, väga hästi võeti vastu 2017. aastal suurendatud toetussumma ühe inimese kohta ja toetuse laienemine ka ühele noortejuhile grupi kohta. Suursündmuseks oli 2018. aasta maikuu toimunud Üle-Eestiline Noortekohtumine Jõhvis, mis tõi kokku ligi 150 projektitegijat üle Eesti. Sündmuse esimene päev oli üles ehitatud kahes osas - esimeses osas toimusid arutelud, kuhu olid kutsutud ka haridusminister, Integratsiooni Sihtasutuse esindajad, ajakirjandikud jm integratsiooni temaga seotud inimesed. Teises osas tulid kokku noortekohtumisi ellu viinud noortegrupid, toimus autasustamine ja sõpruseteemaline flashmob Jõhvi keskväljakul. Sündmuse teisel päeval organiseerisid noored üksteisele töötube ja tutvustasid oma projekte.

2018. aastal korraldati kaks programmi taotlusvooru – taotlused esitati 2. aprilliks ja 1. novembriks. Kahe tähtaja kohta saabus Noorteagentuurile kokku 46 projektitaotlust 79 noortekohtumiseks 1592 noorele, kogusummas 200 846 Eurot. Kokku toetati 2018. aastal **41 projekti**, mille raames viiakse ellu kokku **65 noortekohtumist**, milles **osaleb kokku 1331 noort** (toetussumma kokku 173 282 eurot). Keskmine noortekohtumise pikkus oli (koos reispäevadega) 5 päeva ning valdav enamus projekte teostati kahe partneri koostöös.

2018. aastaks eraldatud toetussummast (205 000 eurot) jagati toetussummadena välja 74% taotlejatele, kes suutsid tagada noorteagentuuri poolt eeldatava projektide kvaliteedi. Projektide kvaliteeti toetavate tegevustena jätkati noortele suunatud 45-tunnise **projektijuhtimise koolitusega Idee45**, ning noorteuhtidele suunatud **Noortekohtumiste kvaliteediseminaridega**. Lisaks on alates pilootprojekti käivitamisest toimunud eeltaotlustähtaegade süsteem, kus Noortekohtumiste projekti nõustajad toetavad taotlejaid kvaliteetsemate projektitaotluste kirjutamisel (kaheks eeltaotlustähtajaks esitati ja nõustati 22 eeltaotlust). 2018. aasta kevadel ja sügisel toimunud **kahest Idee45 koolitusest võttis osa vastavalt 152 inimest ning kevadel ja talvel toimunud neljast kvaliteedi koolitusest kokku 92 osalejat**. Koos kvaliteeti toetavate koolituste ja Üle-Eestilise Noortekohtumisega **oli Noortekohtumiste 2018. aasta tegevustesse kaasatud 1637 noort**, mis täitis 96% ulatuses 2018. aastale seatud eesmärgi, mille kohaselt oli eesmärk kaasata 1800 noort. Kuigi teavitustegevustega tegeleti võrreldes varasemate aastatega aktiivsemalt (toimus enam infoüritusi, käivitati programmi esitlejate võrgustik), annab 2018 võrreldes 2017. aastaga mõnevõrra väiksem projektitaotluste arv märku, et projekti uudsuselga kaasnev inerts ei ole enesestmõistetav ja uute taotlejate leidmisesse tuleb varasemast veelgi rohkem energiat panustada. Taotlejate seas jagunesid uued ja korduvtaotlejad enam-vähem võrdselt, sealhulgas oli korduvtaotlejaid 56% ja **uusid taotlejaid 44%**. Uutest taotlejatest oli umbes neljandik neid, kes varasemalt olid kaasatud partneri rollis ning mitmed korduvalt taotlejad esitasid taotluse täiesti uue meeskonnaga. Noorte vanuseline jaotus projektides on pigem lai, ulatudes peamiselt 13-17 aastani. Alates 2016. aastast laiendati taotlemise võimalust ka gümnaasiuminoortele ja tasapisi on gümnaasistid seda võimalust ka kasutama hakanud. Eeskätt võimaldab põhikooli vanusepiirangu laiendamine gümnaasiumile noori paindlikumalt kaasata, eksklusiivselt gümnaasiumi noortele suunatud projekte toetati 2018 46'st kaheksa ehk 17%. .

Olgugi, et Noortekohtumiste toimumise geograafiline jaotus oli võrreldes eelneva aastaga sarnane selle poolest, et peamised projektide toimumise regioonid jäid samaks, oli osakaal taas varasemast erinev. Jätkuvalt suurim noortekohtumiste arv (ligi 37%) on läbi viidud **Ida- või Lääne-Virumaal, Tallinna ja Harjumaa osakaal on vähenenud** (umbes 17% kohtumistest), **Lõuna-Eesti** (Tartu-, Võru, Valga ja Põlvamaa) **projektid on tasapisi tõusvas joones - 12% 2018. aasta projektidest toimus Lõuna-Eestis ja umbes 34% projektidest on toimunud kõigis ülejäänud maakondades**. 2018. aastal toimus positiivne muutus prioriteetsetest maakondadest (Pärnu, Rapla, Järva- Viljandi-, Lääne-Viru ja Jõgevamaalt) pärit projektitegijate kasvus - kui aastal 2017 oli see näitaja 14 erinevat projektitegijat ja partnerit, siis 2018. aastal on see näitaja 20 ning esindatud on ka tegijad Rapla- ja Järvamaalt, kust möödunud aastal ei õnnestunud leida ainsatki projektitegijat. **2018. aasta projektid toimusid kokku 14 maakonnas, välja jäi vaid Valgamaa, kus viimati toimus mitu noortekohtumist 2017. aastal. Ida-Virumaa on jätkuvalt suurima projektide arvuga**, mis näitab, et tegemist on piirkonnaga, kus tuntakse erilist huvi erineva emakeelega noorte ühistegevuste vastu. **Kõiki noortekohtumiste toimumispaiku aastate lõikes on võimalik vaadata virtuaalselt kaardilt <https://www.google.com/maps/d/u/0/edit?mid=zRoR7tFpbvdA.k-tYw2AvXdPY>**.

Taotlevate organisatsioonide profiil on noorteagentuuri jaoks jätkuvalt huvitav ning 2018. aasta jooksul ka muutunud. Avalik-õiguslike organisatsioonide hulk on taotlevate organisatsioonide seas endiselt kõige kõrgem (39% kõigist projekti tegijatest), samal ajal kui MTÜ'de osakaal on taotlevate organisatsioonide seas tõusnud 30%'ni ning informaalsete noortegruppide osakaal on langenud 31%'ni. Kooligruppide või koole esindavate õpilasgruppide osakaal on jäänud võrreldes 2017. aastaga samaks - **46% toetuse saajatest**. Seega on **üldhariduskoolid jätkuvalt Noortekohtumiste valdavamaks sihtgrupiks ning läbi Noortekohtumiste rahastusmeetme mitteformaalse õpikeskkonna rakendajad. Noortekeskusi on taotlejatest umbes neljandik, huvikoolide osakaal on langenud 8%-ni ning noorteühenduste osakaal tõusnud 21%-ni**.

Noortekohtumiste projekti teemad on sellised, mis noori endid kõnetavad ja on valitud noorte poolt. Seetõttu on paljud projektid seotud virtuaalmaailma ja nutiseadmetega, tervisliku eluviisi ja toimetulekuga looduses, tegeletakse eneseväljenduse ja mugavustsooni teemadega. On ka lihtsalt keeleõppe projekte, mille eesmärk on läbi mitteformaalse tegevuse õppida ja harjutada nii eesti kui ka vene keelt.

Noortekohtumised pälvisid aasta jooksul kokku 5 üleriiklikku meediakajastust (sh 3 vene ja 2 eesti keeles ning 3 raadioeetris ja 2 trükimeedias: MK Estonija, ERR, Kuku raadio ja Raadio 4). Noored.ee blogis ilmus 6 projektikajastust.

## VIII. Väärtusarenduse tegevuskava elluviimine noortevaldkonnas

**2018. aasta väärtusarenduse tegevuskava elluviimist noortevaldkonnas iseloomustab hea koolitusgruppide täituvus, kõrge tagasiside ning kasvanud meediahuvi tegevuskava vastu, samuti E+ riiklike agentuuride (NA'de) uued sammud. Rõhk on kvaliteedil, sisul ja strateegial.**

### 8.1 Koolitusgruppide täituvusest

**2018. koolitusaastaga jagas SANA kogu varud käsiraamatu "Järjehoidjad" trükieksemplaridest.** Väärtusarenduse tegevuskava raames toimunud 3 vaenukõne ennetuse töötubades (Paide, Valga, Jõgeva) osales kokku 34 noorsootöötajat, mis ületas esialgselt eesmärki 4 osaleja võrra. Kahel inimõiguste hariduse koolitusel (Pärnu, Rakvere) osales kokku 39 noorsootöötajat, kusjuures ootus oli 40 osalejat. SANA 4-liikmeline inimõiguste hariduse koolitajate koolitusgrupp koolitas ise aasta jooksul ning need Pärnus ja Rakveres toimunud koolitused olid esimesed omataolised Eestis. Nende järelmõjuna kutsuti koolitajaid ning nende organisatsioone osalejate organisatsioonidesse ning tekkis uusi projekteid. Suur pluss oli toimumiskohtade geograafiline hajutus, mis tõi koolitustele ka niisugust sihtgruppi, kel poleks motivatsiooni tõmbekeskustesse sõita. Koolituste tagasiside osalejate poolt on olnud äärmiselt positiivne, koolitajad ja sisu olid väga head.

### 8.2 Meedia tähelepanu mõjust

Lähtuvalt koolituste tagasisidest saab öelda, et sündmuste puhul oli jätkuvalt probleem niisuguse sihtgrupi kohale meelitamine, kes poleks teemade vajalikkuses juba varasemalt veendunud – seekord raskendas seda tööka ka asjaolu, et näites vaenukõne ennetuse töötubade vastu esines septembris pretsedendina intensiivne meediahuvi, kusjuures tekkis momente, mil koolitaja sai koolitusse mittepuutuvatelt inimestelt oma eraviisilisele sotsiaalmeedakontole sõnumeid, mille motiivid jäid arusaamatuks, ning kõnesid meedialt seoses koolitusega. Niisugune huvi võis peletada osa potentsiaalsest sihtgrupist, kuna negatiivne kajastus võis jätta mulje, et tegemist ei ole kohaga, kuhu tasuks tulla. Eks ole niisugune huvi ja pingepuhul märgiline seegi, et üleüldse on vaenukõne levik Eestis suurenenud ning samas ka teadlikkus nende teemade ennetamise vajalikkusest.

### 8.3 (Noorte) teadlikkuse tõstmine

KA3 projekti "Teadlikud tegusad noored" (Aware&Active) noortele suunatud tegevused said õige hoo sisse iseäranis just aasta II pooles, mis aasta alguses selle projekti noortekoolitustel Võrus osalenutest tekkis üle-Eestiline 6-liikmeline tuumikgrupp, kes taotlesid edukalt SANAlt rahastust 3 OYEAH Festi sündmuse läbi viimiseks ning valisid endale ka projektinõustaja. Projekti meediakoolitused toimusid koostöös Speaksmartiga ka Paides. Kolm OYEAH Festi sündmust Tallinnas, Tartus ja Narvas olid noortelt-noortele formaadis ning noored said neist enda jaoks väga vajaliku korraldamiskogemuse. Aasta lõpus toimunud noortele suunatud meediahariduse päeval "Saame tutavaks Türi! erinurkne pühapäev" osales 28 noort, kusjuures ootus oli ligi 20 osalejat. Sündmusele kaasati ka 3 pagulasperekonda. Ühtlasi toimus #YoungTogether sotsiaalmeedia kampaania, millele liitusid 7 eesti noorteorganisatsooni.

Aasta jooksul leidis aset mitmeid Hoolivate väärtuste tegevuskava teavitustegevusi, näiteks venekeelne noortefoorum Tartu Ülikooli Narva Kolledžis (osales u 15 noort), inglisekeelne üritus Mektorys EÜL/ESU Student Convent'il (osales u 50 noort), käsiraamatu "Järjehoidjad" töötuba Mondo kevadkoolis Sagadis eesti keeles, kus osales 20 noortevaldkonna- ja haridusvaldkonna spetsialisti, ning inglisekeelne noortekoolitus Loksa gümnaasiumis (osales 25 noort Eestist, Itaaliast ja Rumeeniast).

### 8.4 Erasmus+ riiklikud agentuurid (NA'd) väljakutsete ees projektis "Noored inimõiguste eest" (YfHR/NAHRE)

KA3 rahvusvaheliste projektide puhul (NAHRE kui AAA) on oluline märkida, et 2018 oli mõlema projekti puhul

seni sisuliseim ja aktiivseim tegevusaasta, mispuhul toimus hulk projekti edasise õnnestumise seisukohalt võtmetähtsusega sündmusi ning langetati olulisi sisulisi otsuseid. KA3 projektide partneritevaheline koostöö on intensiivistunud, millega seoses ilmses vajadus tõhusate sisemiste ja väliste kommunikatsioonikanalite üles seadmiseks.

NAHRE projektis toimusid esimesed kaks ülikoolidele suunatud inimõiguste hariduse alast tegevust (Horvaatias, Eestis). Akadeemiasse suunatud tegevuste puhul on oluline märkida, et **tegemist on NA'de jaoks keerukate sildade ehitamisega, mis nõuab projektpartneritelt loomingulist ja julgelt lähenemist, samuti strateegiaid uute koostöösidemete ehitamiseks**. Need plaanid leidsid viimasel projektpartnerite kohtumisel Destelheides tutvustust ja kinnitust. Projekti suurt potentsiaali ja ajakohasust kinnitas ka KA3 projektide Konsortiumi kohtumine, mis leidis aset sügisel Viinis, kus NA'de juhid tutvusid koostatud projektide seisude ja õppimiskohtadega ning planeeriti projektide poliitikatimensiooni.

NAHRE projektis toimus ühtlasi kaks projektpartnerite kohtumist: aasta algul ja lõpus, koolitajate koolituse 1. faas Slovakkias, kõigis 7 riigis toimusid aasta 2. pooles kohalikud inimõiguste hariduse koolitused, keskmiselt 2 riigi kohta, milles osales ligi 200 inimest, samuti toimus aasta lõpus inimõiguste hariduse koolitus NA'de töötajatele Belgias, kuhu oli märkimisväärne huvi projektivälistel NA'del oma osalisi saada. NAHREs valmis inimõiguste hariduse kontseptsioonipaber ning aasta alguses toimusid ekspertgruppide kohtumised Riias ja Tallinnas. Projektile on veebileht ning oma visuaalne keel, Komisjonile anti aru projekti sisulise vahearundluse näol, mille rahastaja heaks kiitis, ning arendati suhteid erinevate osapooltega, sh Euroopa Nõukoguga, kellega toimus kohtumine Prantsusmaal. Algatati projekti 3 järeltegevust (Erasmus+ TCA vahenditest) ning käivitus RAY-NAHRE uuring. Projektis toimub aktiivne välishindamine ning paika on seatud strateegilise kommunikatsiooni tegevused, mis jätkuvad 2019. aastal.

## **IX. SANA avalikud suhted ja infotegevused**

2018. aastal olid kommunikatsioonis esil märksõnad solidaarsus ja hoolivus. Need olid esimesed sammud SANA 2019-20 strateegia suunal. Infotöös arenes enim sotsiaalmeedia tegevus. Üleriiklikus meedias olime 2017. aastaga võrreldes vähem pildil, kuid see-eest haarasid palju initsiatiivi noored ise. Noored korraldasid festivale, kirjutasid, pildistasid ja filmisid ning jagasid sisu Noorteagentuuri veebis ja SANA sotsiaalmeedias. Tegime algust SANA kanalite kaasajastamisega, mis kestab 2019. aasta märtsini. Suurim kommunikatsioonikampaania sündis solidaarsuse teemal koostööa Agenda PR kommunikatsioonibürooga.

### **9.1. TEAVITUSTEgevused JA INFOÜRITUSED**

#### **9.1.1 Erasmus+: Euroopa Noored**

Messidele jagasid infot rahvusvaheliste võimaluste kohta noorteagentuuri töötajad koos Eestis viibivate vabatahtlikega. Lisaks Euroopa Päeva tuurile, mille raames külastasime üheksat Eesti linna, olime kohal ka Läänemaa karjääriinfomesil "Oma Rada", Võrumaa noorte karjääripäeval, töö- ja karjäärimessil Kultuurikatlas, Viimsi noorte inspiratsioonipäeval ja Lahedal Koolipäeval Tallinnas. Tegime koostööd Rahvusraamatukogu parlamendiinfo keskusega, kes korraldas loengu "Noored, lähme Euroopasse". Esinesid Erasmus+ ja Euroopa Solidaarsuskorpuse programmide koordinaatorid ning kogemust jagas endine vabatahtlik.

Aastal jooksul kordustrükkisime Erasmus+ voldikuid, seoses vabatahtliku teenistuse muutumise ja Euroopa Solidaarsuskorpuse lisandumisega on 2019. aastal vaja senised infomaterjalid ümber teha. Meenete ja infomaterjalide tootmisel oleme võtnud enda eesmärgiks brändi terviklikkuse ja materjalide ning meenete keskkonnasõbralikkuse.

2018. aastat alustasime sarnaselt eelmisele aastale koostöös SA Kodanikuühiskonna Sihtkapitali ja Loov Euroopaga. Üheskoos korraldasime info- ja seminaripäeva Tallinnas ja Tartus ning viisime lisaks läbi veebiseminari. Seminaril tutvustasime 3 rahastusprogrammi Erasmus+, Loov Euroopa ja Kodanike Euroopa võimalusi ning lisaks toimus panel projektitegijatega. Panelistid jagasid oma kogemuse läbi soovitusi projekti kirjutamise ning elluviimise tarvis. Tallinnas osales seminari 39, Tartus 34 ja seminaril 12 kuulajat. Seminari

salvestust on järelvaadatud 26 korral. Seminariga laiendasime uute taotlejate ringi ning töömehe kokku potentsiaalsed projektipartnerid.

Mais toimunud Euroopa päeva tuuri raames külastasime üheksat Eesti linna ning tutvustasime kõikjal rahvusvahelisi võimalusi noortele: Erasmus+ ja Euroopa Solidaarsuskorpus. Sündmuse formaadis olid kombineeritud Euroopa Liiduga seostuvad võimalused ning institutsioonide tutvustamine. Spetsiaalselt tuuri jaoks sai välja arendatud rattamäng, kus osaleja sai füüsiliselt ratta selga istuda ning ees oleval ekraanil virtuaalselt läbi Eesti sõita – peatuspunktideks olid Erasmus+ ja ESK projektid, nende toimumiskohad ning väike ülevaade. Euroopa Päeva sündmuse Eesti linnades väisas kokku 3000 inimest. Igas linnas käis noorteagentuuri töötajaga kaasas ka hetkel Eestis viibivad välisvabatahtlikud, kes tegid noortega juttu ning jagasid oma kogemusi. Lisaks ringisõitmisele olime kohal ka Euroopa Päeval Tallinnas 9. mail, kus osales kokku ligikaudu 15 000 inimest. Passimäng tõi sündmusele kohale lausa 59 klassi erinevatest Eesti koolidest ning jagasime osalejatele infot ka noorte rahvusvaheliste võimaluste kohta.

### 9.1.2 DiscoverEU

2018. aastal käivitus Euroopa Liidu uus algatus DiscoverEU, mis jagab 18-aastastele Euroopa kodanikele tasuta Interrail reisivasse. Initsiatiivi eesmärk on pakkuda värskele täisealistele iseseisvalt reisimise ja erinevate kultuuride kogemust. Esimeses voorus kandideeris Eestist 284 noort ning välja jagati 39 pääset. Novembris toimunud teises voorus kandideeris 256 noort, kellest 44-l õnnestus saada reisivass. DiscoverEU kommunikatsiooniks valisime vaid online-kanalid. Kajastasime võimalust kodulehel, Facebookis ja Instagramis. Tulenevalt kitsa sihtgrupi eripärast levitasime sõna ka e-kirja teel koolidele ja noorsootöötajatele. Teise vooru eel otsisime ülesse esimese vooru võitjad ning tegime intervjuud nende reisikogemuse kohta. Intervjuudest sündinud blogipostitusi saab lugeda [siin](#). Ka tulevaste reisijatega on plaanis kogemuslugusid toota.

### 9.1.3 Euroopa Solidaarsuskorpuse teavituskampaania

Suurim kommunikatsioonikampaania on olnud Euroopa Solidaarsuskorpuse programmi lansseerimine, mille aktiivne periood vältas septembrist detsembrini. Kommunikatsiooniplaan jagunes kaheks: 1. osa keskendus programmi tutvustamisele ja kohalikele solidaarsusprojektidele. Teises järgus räägiti enim töö-, praktika- ja vabatahtliku töö võimalustest.

Esimese osakampaania raames tehti Euroopa Solidaarsuskorpuse teemal 2 teleintervjuud, 5 raadiointervjuud ja avaldati 15 artiklit. Noorte teadvusesse jõudmiseks toimus juuline digikampaania sihtgrupi külastatavatel lehtedel. **Üleskutsuvad bännerid jooksid Delfi, Postimehe, Facebooki, Youtube'i ja Google Display kanalites, mille tulemusel näitamisi kokku 1 621 197, klikke 4 374. Kliikimäär 0,29% on keskmisest kõrgem tulemus, mis näitab, et kampaania läks külastajatele korda** ja oli sisuliselt huvitav. Esimesel kampaanial oli kaks peamist sõnumit "Esita solidaarsusprojekti idee!" ja "Osale Euroopa Solidaarsuskorpuse inspiratsioonipäeval". Euroopa Solidaarsuskorpuse inspiratsioonipäeval, mille raames toimus ka projektiinkubaator, sündis 5 solidaarsusprojekti ideed.

Kampaania teises osas keskenduti individuaalsete võimalustele nagu vabatahtlik töö, praktika- ja töövõimalused. Vabatahtliku tegevuse võimalust pakkus ESK eelkäija Euroopa Vabatahtlik Teenistus ning seetõttu kasutati antud kampaanias palju vabatahtlike kogemuslugusid. Euroopa Solidaarsuskorpusest rääkisid kaamera ees ja sotsiaalmeedias influencerid Keili Sükiainen, Reigo Ahven, Nika ning oma kogemust vabatahtlikuna jagasid ka endised vabatahtlikud Eestist. Vabatahtlikult ühiskonda panustamise üleskutsega toimus ka "Tulevikukujundajate MeetUp", millest sai alguse Euroopa Solidaarsuskorpuse vilistlaste kogukond. **Digikampaanias kasutati kokku viite kanalit – Delfi, Postimees, Facebook, Google Display ja YouTube. Kokku näidati reklaami 1 150 000 korral ligikaudu 600 000 unikaalse lehekülastuse jooksul.** Nii ESK inspiratsioonipäeval kui Tulevikukujundajate kohtumisel jagati osalejatele Euroopa Solidaarsuskorpuse



kujundusega riidest kandekotte. Infoseminaride ja karjäärimesi tarvis kujundati ja prinditi kahepoolne infoleht. Teavituskampaania eesmärgiks oli Euroopa Solidaarsuskorpuse andmebaasis registreerunud noorte arvu kasvatamine, ESK projektitaotluste arvu suurendamine ja uute akrediteeritud organisatsioonide värbamine. Kõike arvesse võttes oli tulemus väga positiivne.

#### 9.1.4 Noortekohtumised

Enim tähelepanu pälvis sel aastal Eesti 100 raames toimunud esimene üleriigiline noortekohtumine. Sündmuse eel, mai alguses tegi raadio Kuku programmijuhi Triin Ullaga intervjuu ning lisaks ilmus ERR portaalis arvamuslugu [“Sidusam ja sõbralikum ühiskond on võimalik”](#). Sündmusel vältel tehti programmist aktiivset sotsiaalmeedia kajastust - liveülekanne Instagramis nii paneeldiskussioonist “Mina elan siin!”, milles osalesid noored ja otsustajad, kui ka Jõhvi kesklinnas toimunud flasmob’ist, mis kandis sallivuse ja hoolivuse sõnumit. Kogu kohtumisest valmis ka [aftermovie](#).

Noortekohtumiste noored näitavad teistele projektitegijatele eeskuju isekirjutatud [blogipostitustega noored.ee veebis](#), kajastustega maakondlikes ajalehtedes ning võttes enda kätte Noorteagentuuri Instagrami projektikohtumise ajaks. Näiteks toimus Instagram takeover Idee45 koolituselt ja Noortekohtumiselt Viljandis. Maakondlikes lehtedes ilmus 11 uudist toimunud projektidest. Lisaks saadeti aasta jooksul välja pressiteateid üle-Eestilise noortekohtumise, avatud taotlusvooru ja tulemuste kohta.

#### 9.2 MEEDIA TEGEVUSED

Noorteagentuur on peavoolumeedias saanud varasemast vähem tähelepanu, kui välja arvata Euroopa Solidaarsuskorpuse kampaania. Positiivne on, et maakonnalehed kajastavad oma piirkonnas toimuvaid projektitegevusi aktiivselt. Pressiteateid saadeti välja 9. Nähtavus võiks olla parem kui SANA-l kujuneksid välja stabiilsed koostöösuhted haridus- ja noortevaldkonda kajastavate ajakirjanike ja peavoolumeedia väljaannetega. Sel aastal tõusid tähelepanu alla hoolivus, vaenukõne vastane tegevus, Euroopa Solidaarsuskorpus ja vabatahtlik panustamine üldiselt.

Mõned näited meie kajastustest, mis 2018. aastal üleriiklikus meedias ilmusid:

19.01 Õpetajate Leht [“Archimedes 20: Rahvusvaheline noorsootöö jõuab igasse maakonda ja varasemast rohkemate noorteni”](#)

27.03. Good News online-uudisteportaal [“Noorsootöötajad saavad nüüdsest mugavamalt planeerida täienduskoolitusi”](#)

09.05. ERR arvamusportaal [Triin Ulla: “Sidusam ja sõbralikum ühiskond on võimalik”](#)

12.08 Lõuna-Eesti Postimees [“Valgas ja Põlvas hakatakse vaenukõnet ennetama”](#)

Eraldi tähelepanu väärib Euroopa Solidaarsuskorpuse meediakajastus. Programmist ja kampaaniategevustest rääkisid ETV+, saade Kofe+, Ringvaade, Tallinna TV, raadio Kuku, Raadio 2, raadio Elmar, Vikerraadio ja ka venekeelne SKY raadio. Lisaks 15 uudist maakondlikes väljaannetes.

Mõned näited ESK teavituskampaania meediakajastustest:

11.09. Intervjuu Karin Ööveli ja Reet Kostiga Vikerraadios <https://vikerraadio.err.ee/857330/reporteritund-euroopa-solidaarsuskorpus-kutsub-noori-vabatahtlikke>

9.10. intervjuu Karin Ööveliga raadio Kucus

<http://podcast.kuku.postimees.ee/podcast/intervjuu-karin-oovel-euroopa-solidaarsuskorpuse-ideekonkursist-saade/>

10.10. teleintervjuu Anastassia Putškovaga hommikusaates Kofe+

[https://etvpluss.err.ee/v/kofe\\_pluss/videod/gosti/8052aa1e-d746-4da1-b2be-1e5483f1394c/luchshie-idei-resheniya-problem-obshchestva-poluchat-do-6500-evro?fbclid=IwAR3999\\_CCcIFe4d3lcBBmDrPRctRafyZ7a61xWhdeswRtsaERb2GjOQ3ys](https://etvpluss.err.ee/v/kofe_pluss/videod/gosti/8052aa1e-d746-4da1-b2be-1e5483f1394c/luchshie-idei-resheniya-problem-obshchestva-poluchat-do-6500-evro?fbclid=IwAR3999_CCcIFe4d3lcBBmDrPRctRafyZ7a61xWhdeswRtsaERb2GjOQ3ys)

### 9.3. ONLINE INFOTEGEVUS

SANA haldab jooksvalt kahte veebilehte [www.noored.ee](http://www.noored.ee) (eesti ja vene keeles) ja [www.mitteformaalne.ee](http://www.mitteformaalne.ee). Seoses tehniliste takistuste ja arendusplaanidega on vähenenud sisu avaldamine Euroopa Noorteportaalis [https://europa.eu/youth/EE\\_et](https://europa.eu/youth/EE_et) ning noored.ee lehega seotud videoveebis Telepurk [www.noored.ee/telepurk](http://www.noored.ee/telepurk).

2018. aastal külastas noored.ee veebi 38 848 unikaalset külastajat, mis on võrreldes eelmise aastaga veidi üle 3000 külastaja võrra suurem. Selle põhjuseks võib olla sügisel toimunud Euroopa Solidaarsuskorpuse teavituskampania, mis suunas aktiivselt veebi külastama läbi online-reklaamide. Mitteformaalne.ee veebi külastas 2018. aastal 13 927 unikaalset külastajat, mis on ca 3500 rohkem kui 2017. aastal. Suurema külastatavuse taga võib näha koolituskalendri funktsiooni kasutuselevõttu 2018. aastal alguses ning selle promomist. Peamiselt kasutavad Eesti noored ja noorsootöötajad info saamiseks noored.ee veebi ja Noorteagentuuri Facebooki lehte (4894 jälgijat), Noorteagentuuri Instagramis on jälgijaid 541, mida on aidanud kasvatada noorte kogemuslood, Solidaarsuskorpuse kampania ja konto *takeover*'id projektitegijate poolt. Noorsootöötajatele suunatud Mitteformaalse õppimise Facebooki lehel on 2241 jälgijat. Euroopa Noorteportaali kaudu oleme vastanud 50-le päringule, mille sisuks oli peamiselt DiscoverEU kampania, Euroopa Solidaarsuskorpus ning vabatahtliku töö võimalused üldiselt.

Kui varasemalt levitasime koolituste pakkumisi lisaks kodulehele peajasjalikult sotsiaalmeedias, siis 2018. aastal proovisime parendada oma sihtimist: erialaselt ja geograafiliselt. Koolituspakkumised läksid e-kirjadena valitud noortevaldkonnas tegutsevatele sihtgruppidele. Mõju hinnati registreerimiste alusel heaks ning järgmise sammuna hakkasime kasutama kujundatud koolituspakkumiste uudiskirja Mailchimp keskkonnas. Uudiskirja avamise protsent on keskmiselt 37, mis on väga hea ning näitab, et kiri täidab oma eesmärgi.

### 9.4 INFOVÖRGUSTIKUD

#### Erasmus+ esitlejad

2018. aasta alguses viisime läbi konkursi uute Erasmus+ esitlejate värbamiseks. Konkursi ebaõnnestus, sest vähete vastuste hulgas oli veel vähem sobiva profiiliga tegijaid. Varasemalt infoüritustel osalenud esitlejate asemel täitsid seda rolli peamiselt SANA kommunikatsioonitiim, toetasid programmide koordinaatorid ning Eestis viibivad vabatahtlikud, kes käisid infosündmustel jagamas oma lugusid. Tulevikus eraldi esitlejaid ei kaasata, ülesannet täidavad Eurodesk infopartnerid ja neid toetavad Europeersid.

#### 9.4.1 Eurodesk võrgustik

Võttes aluseks 2017. aastal toimunud SANA võrgustike kohtumise tulemused alustasime 2018. aastat konsolideerimise plaanidega. Eurodeski infokeskused, Erasmus+ esitlejad ja Europeersi noored pidid hakkama ühiselt infosündmuse ja –voolu haldama. Plaani elluviimise juures tekitasid muret Eurodeski liikmete senine passiivsus, millele on viidatud ka 2017. aasta aruandes, ja 2018. aasta alguses toimunud Erasmus+ esitlejate konkursi väga madal osalus. Tegime järelduse, et liikmelisus ei ole piisavalt motiveeriv ning liikmeskond ei ole piisavalt stabiilne, et selle najal võrgustikku edasi arendada. Alates Eurodeski ülevõtmisest on noortevaldkond, ootused ja vajadused rahvusvahelise noorteinfo osas teistsuguseks muutunud ja jätkamiseks peab formaati

kohandama. Kuigi 2017. ja 2018. aastal lepinguid ei sõlmitud, siis 2019. aastal sõlmitakse liikmetega lepingud ja lepatakse kokku tegevuskavad.

Kuigi infoedastus liikmetele jätkus, siis otsustasime keskenduda 2018. aastal sisemisele analüüsimisele, vajaduste kaardistamisele, partneritega konsulteerimisele ja Eurodeski tuntuse suurendamisele Eesti noortevaldkonnas.

Andsime olukorrast ülevaate Eurodesk Brussels Link iga-aastases kvaliteedihindamises ja aastaaruande koostamises. Liikmete passiivsus on levinud probleem Eurodeski üleeuroopalises võrgustikus, mille üheks lahenduseks pakub Eurodesk Brussels Link riiklikele koordinaatoritele temaatilist koolitust aidates analüüsida takistusi ning genereerida riigipõhiseid lahendusi.

Üheks murekohaks on liikmete jaoks olnud kohustuslik First Class infosüsteem, mida haldab Eurodesk Brussels Link. 2018. aastaks planeeritud uuendused saavad reaalseks 2019. aasta alguses, kui kogu süsteem kolitakse Google Suite'i. Google keskkond on Eesti liikmetele kindlasti palju mugavam, tänapäevasem ning on oodata aktiivse kasutamise suurenemist.

Eurodeski võrgustiku kohtumisel Göteborgis, Rootsis esindas Eestit koordinaatorina Priit Pruul ning sügisesel üldkogul Riias Regina Rähn, kes võttis koordinaatori rolli oktoobris üle. Iga-aastasel liikmete (multiplier) seminaril Brüsselis esindas Eestit kauaaegne liige MTÜ Involved.

Eurodeskil oli 2018. aastal jooksul hea võimalus olla kaasatud noorteinfo arendusgrupis, mida veab ENTK. Koostöö andis ülevaate noorteinfo kontseptsioonist ning tulevikust. Seda arvesse võttes saame positioneerida Eurodeski noortevaldkonnas kui rahvusvahelisele noorteinfole spetsialiseerunud võrgustikku ning vältida dubleerimist, samas kui loodav noorteinfo saadikute võrgustik ning Eurodeski võrgustik saavad teineteisele toeks olla kogemuste ja vahenditega. Noorteinfo kontseptsiooni parem teadvustamine noorte valdkonnas muudab samuti Eurodeski infokeskuste töö edaspidi hõlpsamaks. Osalesime kõigil neljal kohtumisel, kusjuures kolmandal kohtumisel Rakveres viisime partneritega läbi konsultatsiooni, kuidas ja keda Eurodeski liikmeks kaasata. Noorteinfo arendusgrupi kohtumised jätkuvad 2019. aastal ning arendame koostööd Eurodeski ja noorteinfo saadikutega.

Uute liikmete leidmiseks ja noortevaldkonnas meie pakutavate võimaluste teadlikkuse suurendamiseks osalesime aasta esimeses pooles ENTK poolt korraldatud piirkondlikel seminaridel Tartus, Jõhvis, Pärnus ja Tallinnas.

#### **9.4.2 Europeers võrgustik**

[Europeers](#) on Saksamaalt alguse saanud võrgustik, mis koosneb noortest, kes on Erasmus+: Euroopa Noored ja/või euroopa Solidaarsuskorpuse programmis häid kogemusi omandanud ning tahaksid oma kogemusi (vabatahtlikult) ka teiste noortega jagada. Tänapäevaks kuulub Europeers võrgustikku 14 partnerit (Saksamaa, Belgia Flaami, Belgia Saksa, Läti, Holland, Eesti, Soome, Poola, Suurbritannia, Iirimaa, Slovakkia, Türgi, Bulgaaria ja SALTO SEE piirkond) ning võrgustikul on ühine koolituskava. Läänud aastal toimusid koolitused Soomes ja Saksamaal, kuhu saatsime 5 Eesti noort. Kahjuks on koolitatud noorte valmisolek madal oma saadud oskusi rakendada. Põhjuseks töö ja kool ehk tihed ajagraafik. Siiski käisid varasemad Europeersi vilistlased esitlusi tegemas Haapsalus, Viimsis ning Lahedal Koolipäeval Tallinnas.

2018. aasta oli Europeersi võrgustikule eriline ka Eestis toimunud võrgustiku kohtumise pärast. Septembris 2018 kogunesid 39 Europeersi Viljandis. 4-päevasel kohtumisel tegid võrgustiku koordinaatorid plaane seoses Euroopa Solidaarsuskorpuse kogukonna ja Europeersi potentsiaalse liitmisega. Noored Europeersid jagasid oma seniseid kogemusi ning koolitasid 6 erineva koolitaja käel all oma kommunikatsioonioskuseid. Alates 2019. aastast hakkavad Europeersid tegema otseselt koostööd Eurodeski liikmesorganisatsioonidega ning toetama nende infotööd.

### **9.4.3 Noortekohtumiste esitlejad**

2018. jätkati ka Noortekohtumiste esitlejate võrgustiku tegevusega. Esitlejateks on peamiselt isikliku kogemusega Noortekohtumiste projektitegijad. Esitlejate võrgustikus lõi 2018. aastal kaasa 2 aktiivset esitlejat, oma panuse andis ka programmijuht ja assistent. Aasta jooksul toimus ametlikult vaid 3 esitlust, millega jõuti ligikaudu 20 inimeseni, võrreldes 2017. aastaga langes esitluste arv olulisel määral, aga infotöö (infoseminarid, kajastused ajakirjanduses) aitas teadlikkust programmist suurendada (Üle-Eestiline Noortekohtumine). Esitlusi tehti laagrikasvatajatele ning noortekeskustele, koolidele ja õpetajate aineühendustele. Lisafookuses olid spetsiifilised regioonid, kus Noortekohtumiste projektitegijaid on vähe (Rapla-, Pärnu-, Viljandi-, ja Järvamaa). See oli tulemuslik, sest aasta jooksul toimus nimetatud piirkondades mitmeid projekte.